

Naročnina mesečno
12 Lir, za inozem-
stvo 20 Lir — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 50 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izboja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCOVENE

Abbonamenti: Mese
12 Lire; Estero, me-
se 20 Lire, Edizione
domenica, anno 34
Lire, Estero 50 Lire.
C. C. P. J. Lubiana
10.650 per gli abbonamenti
10.349 per le inserzioni.
Filiale:
Novo mesto

Un incrociatore affondato, due altri danneggiati

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

In Cirenaica dopo le aspre lotte dei giorni scorsi, non si sono avute ieri azioni importanti. Il nemico continua il suo ripiegamento. Le migliorate condizioni atmosferiche hanno consentito all'aviazione più intensa attività colonie in ritirata e centri logistici sono stati mitragliati e spezzati con ottimi risultati. Un »Curtiss« risulta distrutto. A nord-ovest di Bengasi una squadra navale inglese è stata attaccata in successive ondate nonostante la violenta reazione di fuoco da nostri aerosiluranti. Un incrociatore raggiunto da tre siluri si può ritenere affondato, un altro pure colpito è stato visto sbandare fortemente. Gli apparecchi alcuni dei quali danneggiati sono tutti rientrati alle basi. Aeroplani germanici, portatisi su altra formazione navale nemica avvistata il giorno ventisei nelle acque di Tobruh colpivano con alcune bombe di grosso calibro un incrociatore. L'offensiva aerea su Malta è continuata: aerodromi e piste di lancio sono stati ripetutamente bombardati, alcuni velivoli incendiati al suolo; nel cielo dell'Isola il nemico ha perduto nove »Hurricane« abbattuti in combattimento dalla caccia tedesca.

Un'incursione contro l'aeroporto di Catania ha avuto luogo la scorsa notte; le poche bombe sganciate hanno causato danni trascurabili; sono segnalati alcuni feriti.

Vojno poročilo št. 604

Ena sovražna križarka potopljena, dve poškodovani

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V Cirenaiki po hudih bitkah zadnjih dni včeraj ni bilo važnih akcij. Sovražnik je nadaljeval svoj umik. Zaradi zboljšanih vremenskih razmer je lahko letalstvo bolj živahno delovalo: z najboljšimi uspehi so bili obšipani s strojniškim ognjem in razpršeni umikajoči se oddelki in zbiralšča. Ena sovražna letalo vrste »Curtiss« je bilo sestreljeno. Severovzhodno od Bengazija je bila v ponovnih valih napadena neka skupina angleških ladij od naših letal, ki se niso nič ozirala na silovit sovražni ogenj. Neka križarka, ki je bila zadeta s tremi torpedi, se lahko smatra za potopljeno; drugo, prav tako zadeto, so videli, kako se je močno nagnila. Vsa letala, med njimi nekatera poškodovana, so se srečno vrnila. Nemška letala so napadla neko drugo sovražno pomorsko skupino, ki so jo zagledala 25. januarja v tobruških vodah, in so z nekaterimi težkimi bombami zadela sovražno križarko. Letalski napadi na Malto se nadaljujejo; ponovno so bila bombardirana letališča in vletišča, več letal je bilo zažganih na tleh; v zraku nad otokom je sovražnik izgubil 9 »Hurricaneov«, ki so bili zbiti v boju z nemškimi lovci.

Zadnjo noč je bil izveden letalski napad na letališče v Cataniji; nekaj bomb je povzročilo malenkostno škodo; bilo je nekaj ranjenih.

Odmevi italijanske zmage v Libiji

Angleži bodo morali izprazniti Benghazi

Budimpešta, 27. AS. Zmage Osnih sil v Libiji so predmet živahnega pisanja madžarskih listov. Listi prinašajo poročila iz Severne Afrike pod naslovom, kakor: »Velik angleški poraz«, »Angleži se morajo umakati pred bliskovito protiofenzivo«, »Dejstva so razgalila Churchillove čenčec«. General Suhay piše o velikem italijanskem konvoju, ki je prišel v Tripoli in pravi, da je smešno govoriti, da je Anglija gospodarica Sredozemskega morja. Italijanska mornarica in italijansko-nemško letalstvo stalno varujeta zveze med italijan, polotokom in Libijo. Danes, kakor za časa italijansko-grške vojne in bitke za Kreta, je italijanska mornarica izločila velik del angleških pomorskih sil. Zato je jasno, da je italijansko pomorsko poveljstvo mnogo močnejše od angleške admiralitete. Sodelovanje med pomorskimi in zračnimi silami je popolno.

Rim, 27. jan. as. Čeprav so italijanski krogi strogo rezervirani v pogledu dogodkov v severni Afriki, je objavila agencija Reuter poročilo iz Kaira, ki pravi, da Osišče pošilja svoja hitre kolone na sever in severovzhod od Msusa; podpirajo jih tanki in letalstvo. Angleška poročevalska agencija potrjuje tudi, da je ogrožen Benghazi in dve cesti

Le še 50 milj od Singapurja

V Tokiu je bilo odobrenih 18 milijard jenov za kritje vojnih izdatkov — Nova izkrcavanja in napredovanja

Tokio, 27. jan. AS. Japonski vojaški krogi pravijo, da je deset odstotkov Malajskega polotoka v japonskih rokah. Sedaj se nahajajo prednji japonski oddelki na črti, ki vodi od Batu Pahata na zahodni obali preko Ayerita Klisenga pa do Mersinga na vzhodni obali. Napad na Singapur se je začel z uničenjem 43. anglo-indijske armade na zahodni fronti, 11. indijsko-malajske divizije na srednjem bojišču, dočim se na zahodu upira 9. angleško-indijska divizija in krije umik 2. angleške divizije, ki se zbira okoli Johore Bahruja, kamor so prispeli sveži avstralski oddelki iz Singapurja in kjer se nahajajo velike obrambne naprave: protitankovske ovire, strelski jarki, tankovske pasti itd. Japonske predstraže so na zahodni obali že v stiku s sovražnikom na novi cesti, ki vodi iz Mersinga proti Johore Bahruju, dočim je Tingi zadnja točka, ki jo še drži majhna indijsko-malajska posadka.

Tokio, 27. jan. AS. Finančni odbor japonskega parlamenta je danes soglasno odobril proračun za vojne izdatke v znesku 18 milijard jenov.

Japonci so se izkrcali v Balik Papangu

Tokio, 27. jan. AS. Japonski cesarski stan sporoča, da so se japonske suhozemske in pomorske sile uspešno izkrcale pri Balik Papangu na zahodni obali otoka Borneo. Japonske čete sedaj napadajo sovražnika ob obali.

Tokio, 27. jan. AS. Japonski listi pišejo o vstopu Tajske v vojno in pravijo, da je to logična posledica sporazuma, sklenjenega decembra in ki kaže, da je vojna za veliko Azijo v resnici vojna azijskih narodov proti zahodnemu imperializmu in da vojna za veliko Azijo ni naperjena proti Birmi, ki bo gotovo razumela to vojno, ki je vojna za njeno osvoboditev in se bo dvignila proti angleškemu jarmu.

Tokio, 27. jan. AS. »Muyakoe« piše, da je Avstralija še zadnje nenapadeno angleško zatočišče in edina angleška žitnica; zaradi nezadržnega japonskega napredovanja pa bo na počila ura, ko bo Anglija morala zapustiti tudi to pribežališče.

Rim, 27. jan. AS. Uradna angleška poročevalska agencija poroča iz Singapurja, da so japonske čete zasedle Batu Pahat na zahodni obali Malajskega polotoka.

Bangkok, 27. jan. AS. Tajska ima sedaj okoli pol milijona vojakov; 150.000 vojakov je že izurjenih in se nahajajo v edinicah, ki se bore v Birmi.

Tokio, 27. jan. AS. Vojaški in pomorski krogi pravijo o nenadnem japonskem izkrcanju v Balik Papangu, da s tem niso močne japonske sile samo dosegle nadzorstva v morju okoli otoka Jave, Flores in Maccassarske otočine, marveč so se utrdile kar v srcu Nizozemske Indije, odkoder lahko udarjajo v vse smeri.

Tokio, 27. jan. AS. S padcem Balik Papanga Japonci popolnoma obvladujejo Maccassarsko otočino, ki je vzdolž zahodne obale Celebesa edina sposobna za odpor. Na zahodni obali Bornea Anglosaksonci nimajo več nikakega pomorskega oporišča za nadziranje Maccassarske otočine. Balik Papang, prvo petrolejsko središče na Borneu in sedež angleško-nizozemske družbe, zvezan po vodih s petrolejskimi vrelci v Ganggaji, ki daje na leto najmanj milijon ton petroleja, pa je v japonskih rokah. Balik Papang je bil tudi edino oporišče za obrambo severovzhodnega dela otoka Jave. Sedaj je Java tudi od vzhoda neposredno ogrožena. Včerajšnje izkrcanje Japoncev v Kandariji, na jugovzhodnem delu Celebesa, jim je odprlo tudi pot na jug proti Molukom.

Bangkok, 27. jan. AS. Japonska letala so včeraj znova bombardirala mesto Rangoon. V zračnih bitkah je bilo sestreljenih 10 sovražnih lovcev. Ena japonsko letalo se ni vrnilo.

Malajsko bojišče, 27. jan. AS. Po padcu Kluanga in Ayermitama se nahajajo japonske čete na obeh straneh Malajskega polotoka le še 50 milj severno od Singapurja in naglo prodirajo v Johore. Okoli 20.000 angleških vojakov se umika proti jugu, kjer je pričakovati drugi Dunquerque.

med Benghazijem in Barko ter pripominja, da se ne bo treba čuditi, če homo kmalu zvedeli, da so Angleži izpraznili Benghazi.

V Londonu zahtevajo odstop Churchillove vlade

Rim, 27. jan. AS. Londonski listi v včerajšnjih jutranjih izdajah skoraj vsi brez izjeme nastopajo proti Churchillu in zahtevajo sestavo novega vojnega kabineta. »Daily Herald« piše, da Churchill nima več tiste priljubljenosti, kakor prej, kar dokazuje dejstvo, da ljudstvo nič več ne ploska, kadar vidi v kinu ministrskega predsednika pri filmskem dnevniku. Politični krogi govorijo o veliki krizi, ker Churchillov položaj ni bil nikdar bolj omajan kakor sedaj.

Avstranci zahtevajo svojega ministra v londonski vladi

Stockholm, 27. jan. AS. O avstralski zahtevi, da naj bi bila Avstralija v londonski vladi stalno

Tokio, 27. jan. AS. Pri bojih v Birmi je japonsko letalstvo sestrelilo 50 čunghinskih letal. Po napadu v Tavoy so Japonci nadaljevali zmagovalni pohod in zasedli Kiaku Medaong, onstran reke Tenasserim.

Sanghaj, 27. jan. AS. Japonci so popolnoma obkolili ameriške in filipinske čete, ki so se upirajo na polotoku Batang. Japoncem se je posrečilo na več točkah prodreti prve ameriške obrambne črte.

Ljudstvo beži iz Birme

Tokio, 27. jan. AS. V zadnjih 24 urah so prispele v Birmo znatne okrepitve iz Cingkinga in specialni angleški oddelki, dočim so bile birmanške čete pospešeno poslone na bojišče. Iz Bangkoka poročajo, da je prebivalstvo začelo v velikih množicah bežati iz mesta in da je veliko križišče Mulmein že skoraj popolnoma prazno. Civilno prebivalstvo, ki sluti, da bo mesto kmalu padlo v japonske roke, je zbežalo v gore.

Avstralija pričakuje vsak čas japonski napad

Mrzlične priprave v Port Darwinu

Stockholm, 27. jan. AS. Dopisniki švedskih listov so danes zjutraj telefonirali iz Singapurja, da so začele avstralske oblasti z mrzličnimi pripravami za odpor proti japonskemu izkrcanju. Na severni obali Avstralije je bil popolnoma izpraznjen Port Darwin. Pričakujejo, da bo kmalu prišel velik japonski napad. Mesto je popolnoma prazno: skladišča so zaprta, po ulicah krožijo le oklepni avtomobili in tanki, v naglici postavljajo barikade in žične ovire ob važnejših točkah. Pripravljeni so tudi protiletalski topovi. Avstralske vojaške oblasti so zelo v skrbeh, ker morajo imeti pripravljene velike oddelke za vsak primer, ker ne morejo predvideti, kje se bodo poskušali Japonci izkrcati.

Hude sovjetske izgube na vzhodu

12 ameriških trgovskih ladij potopljenih - Angleška bojna ladja »Barham« potopljena

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 27. januarja: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na vzhodu so nemške čete v nadaljnjih tridih bojih prizadele sovražniku nove težke izgube v ljudeh in materialu. Te boje je podpiralo letalstvo kljub slabemu vremenu. Nadaljevalo se je obstreljevanje važnih vojaških ciljev v Leningradu.

Kakor je bilo že sporočeno v posebnem sporočilu, so nemške podmornice ob severnoameriški in kanadski obali pri nadaljevanju napadov na sovražne ladje v teh vodah potopile nadaljnjih 12 trgovskih ladij s 103 tonami, med njimi šest velikih petrolejskih ladij. Pri teh napadih je bila posebno uspešna podmornica korvetnega kapitana Zappa.

Od svojega, 24. januarja objavljenega prvega nastopa na zahodnem robu Atlantskega oceana, so naše podmornice s tem potopile že 30 sovražnih trgovskih ladij s tonažo 228.000 ton. Bojna letala spadajoča k oboroženim izvidnim oddelkom, so napadla vojaške naprave na vzhodni škotski obali in v jugozahodni Angliji.

V Severni Afriki so nemške in italijanske čete od 20. do 25. jan. zaplenile 23 oklepnih vozil, 127 topov in 563 tovornih avtomobilov. Suhozemska vojska je sestrelila oziroma uničila na tleh 28. letalstvo pa 12 angleških letal.

V vodah okoli Malte se nemška letala zadela angleške pristaniške naprave.

Zadeta je bila večja sovražna trgovska ladja. Letalski napadi na letalska in pomorska oporišča na otoku Malti se podnevi in ponoči nadaljujejo.

Angleška letala so zadnjo noč vrgla rušilne in zažigalne bombe na nekatere kraje v severozahodni Nemčiji.

Med civilnim prebivalstvom so bili mrtvi in ranjeni. Posamezna sovražna letala so pršla v daljino okoli Berlina. Trije napadalni bombniki so bili sestreljeni.

Kakor je bilo v vojnem poročilu z dne 26. novembra sporočeno, je nemška podmornica pod vodstvom kapitana von Tiesenhachna pred Sollumom napadla neko angleško bojno

Rangoon

Je glavno mesto angleške indijske pokrajine Birmanije in je glavno pristanišče Birmanije. Leži ob izlivu reke Irlan Poozauddaund in Pegu. Mesto je 34 km proč od morske obale in je važno železniško križišče ter ima veliko letališče. Rangoon je tudi eno najčistilnejših budističnih romarskih središč. Prebivalstvo znaša približno pol milijona, od tega je osem odstotkov kristjanov. V Rangoonu je sedež apostolskega vikarja, anglikanskega škofa in ima univerzo, ki je bila ustanovljena leta 1920, in je bilo na njej leta 1932. 1830 slušatelj. V mestu je ena najslavnejših budističnih pagod, ki je baje bila zgrajena leta 588, pred Kristusom, in sicer v obliki ogromnega zvona. V pristanišču je ladjedelnica in je mesto središče za trgovino z rižem, oljem, bombažem, cincom, svincom in srebrom. V letu 1932 je ladijski promet v pristanišču znašal 3198 ladij s skupno osem in pol milijona tonami.

Sanghaj, 27. jan. AS. Japonski krogi pišejo o namenu napasti Avstralijo. »Sanghaj Mainik« piše: »Cilj naših operacij je zasedba sovražnih oporišč in Rabaula na Novi Gvineji, ki je važno pomorsko suhozemsko in letalsko oporišče, čigar izguba ne ograža samo Avstralije, marveč celo Združene države same. Amerika je že izgubila vmesna oporišča, ki jo vežejo z azijsko celino, sedaj izgublja svoje zveze z Indijo in zahodno Azijo. Otočje Bismarck je prednja postojanka za obrambo Avstralije in Nove Zelandije. Z zasedbo teh oporišč bo Japonska prerezala zveze med Združenimi državami in južnim delom Tihega oceana in tako neposredno ogražala Avstralijo.«

ladjo in jo s torpedi poškodovala. Kakor je bilo medtem ugotovljeno, gre za bojno ladjo »Barham«, ki je bila po treh torpednih zadetkih potopljena.

Berlin, 27. jan. AS. Včeraj popoldne so nemška letala letala pred severozahodno francosko obalo sestrelila dve angleški lovski letali.

Monakovo, 27. januarja. AS. »Völkischer Beobachter« piše, da so nemške podmornice samo v enem tednu potopile več ameriških ladij, kakor jih vse ameriške ladjedelnice lahko izdelajo v dveh mesecih. List pripominja, da so tudi leta 1918. nemške podmornice na ameriški obali takoj ob začetku svojega delovanja in ko je bila tehnika še mnogo nižja, potopile 102 ameriški ladij, ne da bi pri tem same imele kakšno izgubo.

Velike sovjetske letalske izgube

Berlin, 27. jan. AS. Kakor se je izvedelo iz pristojnih virov, so Sovjeti izgubili v zadnjih treh dneh 90 letal. 25. novembra so izgubili v letalskih dvobojih na zemlji oziroma zaradi ognja iz protiletalskih topov vsaj 27 letal, Nemci pa samo eno. 24. januarja je sovražnik izgubil nadaljnjih 40 letal, včeraj pa 23, dočim se včeraj le eno nemško letalo ni vrnilo na svoje oporišče.

Japonci potopili 13 sovražnih ladij

Tokio, 27. jan. AS. Japonski cesarski stan poroča, da so japonske podmornice, ki delujejo v vodah okoli otokov Sumatra in Java, po 22. januarju potopile 13 sovražnih parnikov s skupno tonažo 88.000 ton. Med njimi je bila ena 15.000 tonska ladja, natovorjena z orožjem, in 8000 tonska petrolejska ladja.

Zaščita japonskih koristi

Tokio, 27. jan. AS. Izvedelo se je, da je sprejela zastopstvo japonskih koristi v Združenih državah in Kanadi Španija. Svica bo skrbela za japonske koristi v Angliji, Avstraliji, Novi Zelandiji, Nizozemski Indiji, Keniji, Tangajiki, Zanzibaru, Švedska pa bo zastopala japonske koristi v Južni Afriki.

Tokio, 27. jan. AS. Zvedelo se je, da je Španija prevzela zaščito japonskih koristi tudi v Kubi, Kolumbiji, Venezueli, Švedska v Birmi, Indiji in na Cejlonu, Svica pa tudi v Egiptu. Portugalska bo zastopala japonske koristi v Turčiji in Iraku.

Obsojeni komunisti v Sofiji

Sofija, 27. jan. AS. V Sofiji je vojaško sodišče zaključilo proces proti 11 osem obdolženim komunistom in špijonaž v prid Sovjetom. Glavni obdolženec je bil obsojen na doživetno prisilno delo, njegova žena in šest drugih obtožencev pa na 15 let zapor.

Brzjavka milanskih industrijcev Mussoliniju

Rim, 27. jan. s. Duce je prejel iz Milana tole brzjavko:

Italijanski in nemški industrijci ter trgovci, zbrani v italijansko-nemški trgovski zbornici, se na dan vsakoletne tradicionalne proslave in ob dvajsetletnici ustanovitve v častni navzočnosti Eks. Thaoma di Revela in Schwerina von Krossigka spominjajo tovarišev, ki se borijo na vseh bojiščih in slovesno obljubljajo, da se bodo bojevali z neomajno vero v zmago Osi. Obračajo pogled s trdnim zaupanjem v svoje voditelje ter priznavajo en sam ukaz: zmagati.

Predsednik italijansko-nemške trgovske zbornice: Otto Antever.

Z vsega sveta

Slovaška

Nove šole

gradi slovaška vlada po raznih krajih na Slovaškem. V šolskem letu 1940-41 je bilo zgrajenih 18 novih šolskih poslopij, grade pa sedaj še 51 novih šol, v prihodnjih treh letih pa bo zgrajenih še 129 šolskih poslopij.

Japonska

Urad za izseljevanje

so ustanovili v Tokiu. Ta urad naj pospešuje izselitev Japoncev v tiste pokrajine, ki so jih japonske čete pred kratkim zasedle. Novi izseljenški urad je že v zvezi z vladnimi in trgovskimi oblastmi.

Bolgarija

Sole so zaprli

za nekaj časa v Bolgariji zaradi izredno hude zime. Te dni so imeli v Bolgariji do 30° pod ničlo.

Egipt

Nove omejitve

v prehrani prebivalstva je odredilo notranje ministrstvo v Egiptu. Meso bodo prodajali samo tri dni na teden. Poljedelsko ministrstvo je odredilo, da naj se omeji površina ozemlja, kjer se prideluje bombaž. V gornjem Egiptu bodo za bombaž lahko porabili samo 22% plodne zemlje, v dolnjem Egiptu pa 15%.

Portugalska

Ministrstvo za javna dela

je odredilo, da se na Portugalskem odslej naprej ne smejo več izdajati nobene nove koncesije za avtobusne proge. Prav tako bodo zelo omejiteli osebni železniški promet, da bi štedili s premogom. Portugalska potrebuje zelo mnogo premoga zaradi tega, ker so vse elektrarne na Portugalskem vezane na kalorični pogon.

Francija

Posebno sodišče

v Parizu je obsodilo devet komunistov na ječo od 13 mesecev do pet let.

Švedska

Letošnja zima

na Švedskem je tako huda, da so meteorološki zavodi v svojih arhivih ugotovili, da je bilo samo leta 1709 na Švedskem tako mrzlo, kakor je letos. Zaradi mraza vozijo vlaki na Švedskem z velikimi težavami.

Argentina

Obrambo svoje obale

je začela zelo pospešeno organizirati argentinska vlada. Izdanih in objavljenih je bilo mnogo ukrepov. Letnik 1920 bo odpuščen iz vojaške službe šele 51. marca, odredili pa so takojšen poklic letnika 1921. Vlada pripravlja načrt stalne argentinske vojske, ki bi štela 100.000 moč. V Patagonijo so odposlali nove oddelke argentinskih čet.

Egipt

Vladna kriza

še vedno ni razrešena in govori se, da bodo izmenjani trije ministri. V vlado mislijo pritegniti osebnosti, ki v političnem življenju niso igrale prevelike vloge. Te spremembe v vladi pa najbrž ne bodo mogle zakriti in izgladiti sporov, ki so nastali v vladi.

Pot Bolgarije je določena

Sofija, 27. jan. AS. Tednik »Bolgarija« *uradno glasilo bivših bojnikov je objavil zanimiv članek, v katerem je rečeno med drugim:*

V teh težkih časih, polnih vojaških dogodkov, se mora vsak Bolgar že zavedati svoje velike odgovornosti. Pot Bolgarije je dokončno določena in sama nepristranost bi bila zločin. Ali bo potreben naš neposredni poseg v vojno? Tega še ne vemo. Toda na vsak način moramo biti pripravljeni. Med bolgarskim narodom ne more biti nasprotstev in strasti. Moramo biti združeni, kajti za Bolgarijo obstaja ena sama pot: kocka je padla.

Hrvatsko gospodarsko zastopstvo v Rimu

Zagreb, 27. jan. AS. Davi je odpotovalo v Rim hrvatsko gospodarsko zastopstvo pod vodstvom finančnega ministra Kosaka na gospodarski posvet med Italijo in Hrvatsko.

V Nemčiji dobe karte za tobak

Berlin, 27. jan. AS. Uradni list je objavil odredbo, s katero se na ozemlju cele Nemčije uvaja karte za tobak. Karte bodo dobili vsi moški, ki so izpolnili 18 let in ženske, stare najmanj 25 let. Lastnik karte bo imel pravico za nakup določene dnevne količine tobaka; če bo treba, bodo ženske dobile le polovico tega, kar je določeno za moške. Za razdelitev tobaka med vojake je predvidena posebna karta.

Francoski protest v Čungkingu

Vichy, 27. jan. AS. Francoska vlada je spet protestirala v Čungkingu, ker so neznan, toda verjetno kitajska letala, v nedeljo blizu kitajske meje bombardirala Indokino in povzročila mnogo žrtev.

Kanadsko obvezno posojilo

Angležem

Lizbona, 27. jan. as. Radio London je objavil izjavo predsednika kanadske vlade, da bodo vsi kanadski krediti na Angleškem spremenjeni v obvezno posojilo, ki bo povrnjeno po koncu vojne.

Iz Srbije

Uredba o zaščiti belgrajskega vodovoda. Na predlog resornega ministra je srbska vlada izdala posebno uredbo, s katero je še bolj zaščitila vse vodovodne naprave belgrajske mestne občine. Po tej uredbi je cela površina Makša, kjer ima belgrajski vodovod svoje črpalke, razdeljena v dva zaščitna pasu in to v širšega in ožjega. Ožji pas se raztega v širini 200 m od najbližjega vodnjaka, črpalke in drugih vodovodnih naprav. To področje se sme uporabljati samo za košnjo sena in otave ter ga izkorišča lahko samo uprava vodovoda. Vse to ozemlje bo mestna občina razlastila, vsa poslopja, ki stoje na njem, bo pa v enem mesecu porušila.

Akcija za ustanovitev kmečkega doma v Belgradu. Skupina srbskih rodoljubov in prijateljev kmečkega stanu je bila že pred vojno započela akcijo, da bi v Belgradu odprli velik kmečki dom. Zaradi vojne je ta akcija zastala, sedaj so jo pa isti krogi znova obnovili in so svoj zadevni predlog sporočili tudi ministru za narodno gospodarstvo Mihajlu Orljanu. Ta ga je odobril. Kmečki dom bodo sedaj odprli v Belgradu v poslopju prejšnje vojske akademije, ki jo bodo morali seveda temeljito popraviti. V domu bodo prostori, v katerih bodo lahko dobili kmetje, ki prihajajo v Belgrad, poceni hrano in prenočišče ter jim ne bo več treba presedati po cele noči po raznih beznicah in krčmah. V domu bo seveda tudi čitalnica in knjižnica, dvorane za razna predavanja in sestance in ostali potrebni prostori, ki bodo služili, da se bo nezaupanje, ki je nastalo med mestom in deželo, čimprej odstranilo.

Koncerti za srbske vojne ujetnike. Srbska vlada pripravlja koncertne programe, ki jih bodo izvajali po ujetniških taboriščih v Nemčiji razni srbski umetniki. Zaenkrat bosta odpovala v Nemčijo pevca na belgrajskem radiu Vučemilović in Malek.

Belgrajčani se zanimajo za konjsko meso. Svoječasnno smo že poročali, da je tudi Belgrad dobil konjsko mesnico. Odprl jo je mesar Petrović

v začetku Aleksandrove ulice. Mesnica je vedno zelo dobro obiskana. Ljudje stalno prihajajo in kupujejo konjsko meso, ki ni na karte. Sveže konjsko meso brez kosti stane 30 dinarjev, konjske klobase 60 dinarjev kilogram, konjska šunka pa 65 dinarjev.

Premeščanje nadštevnikov učiteljev. Srbski prosvetni minister je naročil vsem okrajnim načelnikom, da naj na svojem področju v sporazumu s tamošnjim šolskim nadzornikom prestavijo vse nadštevne učitelje na šole, v katerih morda učiteljev primanjkuje. Da bi dobili praznih mest za številne učitelje-begunce, bodo morale zapustiti službo vse poročene učiteljice, zatem vsi za vpo-kopitev že zreli učitelji, kakor tudi vsi učitelji, ki ne marajo sodelovati pri obnovi Srbije. Ti bodo enostavno odpuščeni. Ostale učitelje, za katere v kakem okraju ne bi bilo mesta, bodo nastavili okolišnji načelniki na šolah v drugem okraju.

Odstranjevanje škodljivega poučnega vpliva. Srbsko časopisje se v zadnjem času bavi o škodljivem vplivu, ki ga na mladino izvaja ulica. Mladina zaradi razmer v Srbiji nima še rednega pouka ter dostikrat pohajkuje po ulicah, kjer je izpostavljena vsem mogočim slabim vplivom. Zato srbsko časopisje znova poziva starše, da naj malo bolj skrbijo za svojo mladino in naj je ne nikar ne puščajo na ulico. Rajši naj ji posvetijo dnevno po nekoliko ur za učenje, da bo moglo iz te mladine nastati kaj dobrega in poštenega.

Iz Hrvatske

Imenovanje prvih zveznih voditeljev v hrvatskih stanovskih organizacijah. Poglavljenik je te dni imenoval prve zvezne voditelje v posameznih hrvatskih stanovskih organizacijah. Za zveznega voditelja v Hrvatski kmečki zvezi je imenovan ustaša Mate Zagatič, v Hrvatski delavski zvezi ustaša inž. Ivo Bulič, v Hrvatski obrtni zvezi ustaša Anton Kavran, v Hrvatski zvezi veleobrtnikov inž. Josko Karlovec; v Hrvatski zvezi državnih namestencev ustaša Josip Hrašak, vseučiliški tajnik; v Hrvatski zvezi samoupravnih namestencev ustaša Mane

Gospodarstvo

Trgovina v Nemčiji

V nemških listih je čitati o stanju trgovine v Nemčiji v zadnjih letih. Zlasti so zanimiva poročila, v kolikor govorijo o prometu za časa vojne.

Promet leta 1939 je presegal promet leta 1938 in promet leta 1940 je bil le malo manjši kot leta 1939. Nekatere panoge pa so napredovale tja do ere leta 1941, seveda pa je bil ta napredek v zvezi z naraščanjem cen in odvajanjem prometa od cenejših k bolj kakovostnim proizvodom. Na splošno se more ugotoviti, da se je zmanjšal zlasti promet onih družb, ki se pečajo samo z eno panogo trgovine. Primerjava skupin po prometu kaže leta 1940 v primeru z letom 1938, da so najnižje tri stopnje prometa, t. j. do 30.000 mark izgubile število članstva, dočim so prometne jakosti od 30 do 50 tisoč mark pridobile na članstvu. Največje je povečanje pri prometih od 50 do 100 tisoč mark. Pri obratih v prejšnji Avstriji se je promet razvil bolj močno kot v starih mejah. Izredno pa se je razvila nemška trgovina v novo priključenih vzhodnih ozemljih, čeprav število obratov ni bilo veliko v primeru z onim v starih mejah. Razvoj prometa je prekosil vse razmere v starih mejah. Stroški so na splošno bili nižji. Raziskovanja, kateri obrati so se najbolj držali, kažejo, da so se držali najboljše srednji obrati. 57% vseh trgovin v Nemčiji ima promet pod 20.000 mark letno, 28% ima promet od 20 do 50 tisoč mark, 9% med 50 do 100 tisoč mark in samo 6% nad 100.000 mark. Razpošiljalnice so utrpeli izredno zmanjšanje prometa. Strokovna trgovina je izredno dobro prestala vojna leta. Veleblagovnice so v nasprotju z ostalo trgovino, katere promet je od 1938 do 1940 narasel za 6,9%, izkazale zmanjšanje prometa za 5,2%. Družinske trgovine so obdržale svojo prejšnjo strukturo. Skoraj 50% lastnikov družinskih trgovin je starih nad 50 let, tako, da ti obrati niso tako prizadeti kot drugi zaradi vojnih razmer.

Končno pravi poročilo, da se zaradi vojne struktura trgovine v Nemčiji ni dosti izpremenila, tako da bi bili potrebni ukrepi za ohranitev dobrega. Zlasti pa poudarja poročilo, da je treba združiti osebne vrednote družinske trgovine z racionalnim načinom dela v veletrgovini. To se da doseči z zdravim mešanjem oblik obrata, pa tudi s tem, da se pomaga srednji trgovini k zbiranju sortimenta, ki odgovarja potrošnikom. Poročilo

Bilović, v Hrvatski zvezi upokojencev ustaša Husein Džogo-Dubravič, v Hrvatski zvezi trgovcev ustaša Salko Alečković, v Hrvatski zvezi privatnih namestencev ustaša dr. Ante Pavlovič, v Hrvatski zvezi kulturnih in prosvetnih društev ustaša dr. Mile Starčević, v Hrvatski zvezi svobodnih poklicev ustaša Ivo Bogdan, časnikar v Zagrebu, v Hrvatski zvezi dobrotelčnih društev inž. Junus Mehmedagić, v Hrvatski zvezi hišnih posestnikov ustaša dr. Mirko Košutić, v Hrvatski gasilski zvezi ustaša Ivo Zavorin, v Hrvatski zvezi športnih in planinskih društev ustaša Misko Zebić.

Hrvati pošiljajo darila nemškim ranjenim vojakom. Po naročilu maršala Kvaternika je oni dan obiskal hrvatski zrakoplovni zastopnik v Berlinu, podpolkov. Dolarski, ranjene nemške vojake v neki berlinski vojaški bolnišnici ter je vsem izročil cigarete kot darilo hrvatskega vojnega ministra. Polkovnik Dolarski je ob tej priliki izjavil, da je maršal Kvaternik poslal mnogo cigaret tudi za tiste nemške zrakoplovne in pehotne enote, ki so se v zadnjem času posebno izkazovale na vzhodnem bojišču.

Poglavljenikovo darilo za predsednika slovaške vlade. Hrvatski poslanik v Bratislavi, dr. Berković, je obiskal predsednika slovaške vlade dr. Tuko, ter mu izročil kot darilo dr. Paveliča umetniško izdelan kožnat album s slikami posameznih cerkev Zagreba. V albumu je tudi Poglavljenikovo lastnoročno napisano posvetilo.

Nemški pevci v Zagrebu. V Zagrebu se je te dni mudil mestni pevski zbor iz Grada, ki je v hrvatskem prestolnem mestu nastopil z Brahmovim »Requiemom«. V čast nemških pevcev je priredil zagrebski župan velik sprejem v mestni palači na Dobrem Dvercu, na nemškem poslanstvu pa je bila čajanka.

Sava pri Zagrebu zamrznila. V soboto, ko je bil letos najhladnejši dan na Hrvatskem, je Sava pri Zagrebu ob temperaturi 25 stopinj pod ničlo zamrznila.

smatra, da je treba že sedaj misliti na to, da število obratov ne bo preveč naraslo in da se da novootvorjenim trgovinam dobra razvojna možnost.

Zivljenjsko vprašanje trgovine pa je vprašanje naraščanja. Število moških javencev je bilo l. 1940 za 20%, število ženskih pa za 13% manjše kot leta 1938. Za bodoči razvoj je izredno važno pospeševanje tvoritve čim večjega števila mladih trgovcev.

Cene vina morajo ostati neizpremenjene. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdoje je v sporazumu s tajništvo stranke odredilo, da morajo ostati cene vina neizpremenjene. Zaradi tega bo tudi vpeljana strožja kontrola nad cenami.

Švedska zunanja trgovina. V lanskem letu je znašala švedska zunanja trgovina 3.022,4 (l. 1940. 3.337) milj. kron. Uvoz je znašal 1.671,6 (1.999,3), izvoz pa 1.350,8 (1.337,9) milj. kron.

Finska zunanja trgovina. Lanski uvoz na Finsko je znašal 4.188 (8.188) milj. mark. Nad polovico finske zunanje trgovine je vzela Nemčija.

Novo avstralsko vojno posojilo. Agencija Stefani javlja, da je v Avstraliji razpisano novo notranje posojilo v znesku 35 milj. funtov. Računajo pa, da bo do konca leta potrebno najeti še novo posojilo. Seveda je naravno, da bo višina tega posojila odvisna od višine predpisov za prvo posojilo.

Zvišanje vrednosti danske krone. Danska oblastva so odredila zvišanje vrednosti danske krone za 8% ter so odredila v zvezi s tem nove tečajne za inozemske devize.

Položaj francoskih hranilnic. Iz statistike o gibanju vlog za leto 1942 pri francoskih hranilnicah je zanimivo, da so bile vloge večje kot dvig. Zaradi tega so se vloge hranilnic pri njih osrednjem zavodu zvišale za 3,5 milijarde frankov. Pri Caisse nationale pa so se dvignile vloge tudi za 3 milijarde frankov. Znižanje obrestne mere za hranilne vloge, ki so plačljive na pokaz, od 2,5 na 2% ni imelo za posledico nobenega zmanjšanja vlog, čeprav je nova obrestna mera v veljavi že od 1. januarja letos dalje.

Borski rudnik bakra, katerega sedež je bil doslej v Parizu, je na svoji zadnji skupščini delničarjev v Parizu sklenil prenesti svoj sedež v Strassburg v Alzaciji.

Iz politične zgodovine:

Zgodba o težavnem prijateljstvu

Resnično težko bo bilo med Italijo in Rusijo zgraditi mostove za zavezanost, nemogoče pa je bilo celo doseči tesen in redn sporazum za delo. Vojna med Rusijo in Japonsko je še povečala težave. Italijanska vlada je v tej vojni zavzela odločno stališče skrajne nevtiralnosti, toda tudi to stališče je bilo v odkritem nasprotju s stališčem italijanskega javnega mnjenja, ki je bilo zelo naklonjeno Japonski. Tokrat ni šlo več za socialiste, ampak za zmerni tisk takozvanih »strank redac«. Večina italijanskih dnevnikov je odkrito na strani Japonske, je pisal Barrère francoskemu zunanjemu ministru Delcasséju, kajti italijanski tisk je objavljajl tedaj japonska poročila, tudi če so dvomljiva, z velikim poudarkom, ruska poročila pa je objavljajl v zelo diskretni obliki. Kako naj se to razloži? Barrère je navajal zato razne razloge, in sicer predvsem dejstvo, da car ni vrnil obiska. Nekaj uspeha je imela pri tem tudi angleška propaganda (zveza med Anglijo in Japonsko je bila sklenjena l. 1902), v glavnem pa je bilo to stališče plod »silnega sovraštva italijanskih židov proti carski vladi, ki je preganjala njihove sovornike«. Židje pa so imeli poseben vpliv na dnevnike in ta vpliv je segal zelo visoko: državni podtajn v zunanjem ministru Fuzinato in glavni tajnik v zunanjem ministru Malvani sta bila žida. To je vse res, toda resnica je bila še mnogo bolj obširna: ustavna in liberalna Italija je bila proti despotični Rusiji, kjer je vladal politični režim, ki je zaostajal za evropskim za eno stoletje. To razpoloženje je razločilo v parlamentu neki poslanec z temi besedami: »Menim, da sem tolače skoraj da skupne misli vseh, ne samo italijanskega naroda, ampak vseh civiliziranih narodov, ko izrekam prisrčno željo, da bi Japonska zmagala v plemenitem boju, ko se junaško vojskuje za občestveno civilizacijo.« Seveda se je tem besedam v imenu vlade odločno uprl zunanji minister Tiffoni, ki je opozoril na dolžnosti in naloge nevtiralnosti. Isto stališče je zavzel v januarju in v februarju leta 1905, ko so socialisti in demokrati sprožili velike demonstracije kot izraz simpatije za revolucionarne napore v Rusiji. Sicer pa je isti Tiffoni posebej izpovedal: »Nisem bil prav nič navdušen za rusko aristokracijo, ker je ta tako globoko korumpirana in ta korupcija se od stopnje prestola razteza do uradov najnižje stopnje, vendar pa korist Italije zame več volja kakor pa osebna simpatija ali pa antipatija.« Prav pravilno, toda dejansko je Italija že zavzela stališče in je sedaj nanjo tudi že vplivala ruska književ-

nost. Tudi meščanska dekleta so že pred vstopom v zakon začela pripravljati Tolstojev »Kreutzerjevo sonato« *in v Italiji ni bilo več mladega razumnika, ki ne bi imel na mizi del Dostojevskega in Andrejeva. Italija je bila na strani »inteligencije« *proti carski vladi in ko je carska vlada aretirala Maksima Gorkoga, je več poslancev predlagalo, da naj se pošlje v Petrograd spomenica z željo, da bi bil Gorki izpuščen na svobodo.**

— ★ —

Dne 15. septembra 1908 sta se v Buchlauu sešla ruski in avstrijski zunanji ministri, Izvolski in Aerenthal. Prišla sta na izmenjavo misli in sta si medsebojno izrekli obljube. Izvolski je poudarjal: »Rusija je izgubila Mandžurijo in Port Artur, to je svoboden dostop do morja na vzhodu. Glavno polje za ruski vojski in pomorski razmah je sedaj Črno morje z Dardanelami. Od tam ima Rusija lahko dostop na Sredozemsko morje.« Aerenthal je ugovarjal: »Prosim Vas, da me obvestite poprej, predno bo Rusija začela izvajati svoje načrte, da bom prav tako točno obveščen, kakor sam čutim obvezo, da obvestim rusko vlado tedaj, ko bo Avstrija sklenila priključiti si Bosno in Hercegovino.« Toda 6. oktobra je avstrijska vlada proglasila priključitev, Izvolski pa, ki je bil na potovanju po Franciji, je med obiskom pri Tittoniju v vili Desio z začudenjem izvedel iz časopisov, kaj se je zgodilo. Rusija je bila zadeta, Italija pa se je čutila še bolj pretreseno. Javno mnenje v Italiji je vrelo in nasprotniki trojne zveze so zahtevali, da naj se pogodba o trojni zvezi odpove, ker ni več koristna. Iredentizem je zajel mlajše letnike, nič se ni delala razlika med uradno in despotko Rusijo in rusko kulturo zahtevala se je zveza z Rusijo, ki naj zavre politiko dunajskih vojaških krogov. Avstrijska politika je bila tedaj tista, ki je dosegla čudež, da je vzpostavila zvezo med Rimom in Petrogradom. Tokrat se je Nikolaj II. brez velikih obotavljanj podal na obisk h kralju Italije in ta obisk je bil v Raconigiju septembra leta 1909; ni prišlo do nobenih nemilih dogodkov, samo direktor socialistične stranke je predlagal, da naj se »skliče ljudsko zborovanje, ki naj izreče svoje simpatije za ruske zatirane brate.« V velikih salonih gradu v Raconigiju sta Tittoni in Izvolski podpisala besedilo političnega sporazuma, s katerim je Rusija priznala italijanske koristi v Libiji, Italija pa je priznala težnje carske vlade do Dardanel. Pri tem pa je treba poudariti, da je sporazum bil krona dolge diplomatske priprave za italijansko podjetje v Libiji, tisto pa, kar je dobil Izvolski, pa je imelo le malo izgledov na uspeh, ker sta bili proti Angliji in Franciji.

Tako je basen o prijateljstvu med Italijo in Rusijo v triletnju

1909—1911 dosegla svoj višek, toda takoj nato je prijateljstvo začelo popuščati. Vlada v Petrogradu je pokazala prve znake zaskrbljenosti, ko je Italija iz vojaških razlogov sklenila zasedi Rodos in druge otoke v Egejskem morju. Skrbni pa so se naraščale, ko je Italija po mirovni pogodbi v Ouchuju (1912), ki je bila sklenjena s Turčijo, ni samo ohranila posesti Dodekaneza, ampak je začela živahno prodirati tudi s svojo trgovino na Bližnji vzhod. Prejela je železniške in rudniške koncesije na ozemlju pri Adaliji. Rim se je obračal na vzhodni del Sredozemskega morja in tedaj je Petrograd povečal svoj pritisk proti Jadranu; začel je dvigati zastavo z vseslovanskimi in srbskimi gesli; podpiral je misel o ustanovitvi velike srbske države, ki bi imela izhod na morje, in sicer tik ob Otrantskem zalivu in to na račun albananske nedotakljivosti. Tokrat se je nasprotje med Italijo in Rusijo izražalo tudi v jasnih besedah, in sicer izven slehernega ideološkega okvira. Prva nevarnost je bila zmanjšana s sodlovanjem Avstrije, ko je bila Albanija oklicana za neodvisno kraljevino.

Toda nasprotje med rusko vseslovansko politiko in italijanskimi zahtevami ob Jadranu še ni bilo izločeno. To razpoloženje se je na dramatičen način pokazalo v poletju leta 1914 in na pomlad leta 1915, ko so se razvijala težavna pogajanja za londonsko pogodbo. Lahko bi se reklo, da se je ruska diplomacija držala navodila, da je treba dati vse Srbiji in ničesar Italiji. Izvolski je pisal, da ima Srbija pred seboj blestečo bodočnost, in sicer ne kot balkanska država, ampak kot »evropska jugoslovanska država« *in je nato dodal, da je »treba Srbom dati tudi Hrvatsko, Dalmacijo in severni del Albanije«. Če bi Italija bila proti temu, tedaj je boljše odkloniti njeno vojaško pomoč. Tedaj so se Rusi namreč ponajli s prvimi uspehi v Galiciji ter so menili, da bi bila ta pomoč izgubila večino svoje vrednosti. In tedaj smo bili v februarju leta 1915.*

Tudi potem, ko je Italija napovedala vojno, so bile zvezve med Rimom in Petrogradom pod vtisom teh nasprotij. Kakor je izjavil neki ruski diplomat, so bile določbe londonske pogodbe naravnost »mučne« *za vsakega dobrega Slovana.*

V Rusiji je izbruhnila zmešnjava oktobrske revolucije in »ščita balkanskih Slovanov v protitalijanskem smislu je postala priljubljeno orožje v Wilsonovih rokah, pa tudi francoskega in angleškega zunanjega ministrstva.

Sele v aprilu leta 1941 je Molotov z rusko-jugoslovansko pogodbo »ob uri smrti« *priključil iz pozabe senco Izvolskega in Sazanova. Vendar se je med Moskvo in Rimom v 20 letih zasekal še globlji prepad, ki sedaj črpa večno hrano v etičnih nasprotjih med dvema revolucijama.*

Največja naloga vseh Slovencev

Največja in najlepša pobožnost, ki jo je kdaj naš narod opravljal, je gotovo pobožnost devetih petkov. Naše ljudstvo se je že združilo velikokrat na veličastnih shodih, na evharističnem kongresu, na svetovnem kongresu Kristusa Kralja in izpričeval v slavu svoje katolištvo. Vendar so bile to enkratne manifestacije, velike in bleščeče, ki so trajale nekaj dni, pa so minile. Resolucije shodov in kongresov pa so dajale novih pobud za novo delo.

V pobožnostih devetih petkov pa vsa narodova družina manifestira za Boga vsak mesec do 9 mesecev zapovrstjo. Svoje duše posvečamo presv. Srcu Jezusovemu in ga prosimo, naj nam odpusti napake, ki smo jih delali.

V vsaj tihoti se lahko vsak pripravlja, tudi tisti, ki morda niso bili vneti za take manifestacije kakor so kongresi; tudi tem je dana izredna prilika, da v današnjem času odkrijejo v sebi priučujočost Boga in nosijo vse svoje dobre vrline blagoslovljat presv. Srcu Jezusovemu. Neopazno, tiho se vsak lahko pridruži k tem, gotovo zgodovinskim pobožnostim, ki jih opravlja naše ljudstvo sedaj.

Naj bi ne bilo družine, v kateri ne bi bilo vsaj nekaj članov, ki opravljajo to pobožnost. Kjer se odrasli niso odločili, naj z veliko odločnostjo vključijo svoje otroke k tej pobožnosti, če še niso, naj začno pobožnosti s prvim petkom v februarju. Zadoščevanje nedolžnih bo še močnejše in Bog molitve otrok ne bo zavrgel. Zlasti sedaj, ko so se šole pričele, je dolžnost staršev še mnogo večja, pa tudi mnogo težavnejša, da jih obvarujejo od napačnih vplivov, ki bi jim mogli uničiti vero v Boga, do izpolnjevanja cerkvenih zapovedi, spoštovanje do staršev, spoštovanje do bližnjega in jim za vedno uničiti njihovo življenje. Starši, bodite prepričani, da vplivi v otroških letih

odločajo o poti človekovega življenja. Ti vplivi so lahko slabi ali dobri. So kakor jeziček pri kretnici, ki se za malenkost premakne v svojem ležišču, pa vendar odloči o smeri in poti celega vlaka. Zaradi nedolžnih otrok bodite čuječi!

Mlada duša, čustva mladega človeka pa so sprejemljiva za vsakovrstne pobude in gorje, če so te pobude slabe. Naj ostanejo otroci Vaši, naj se Vas z veliko sčuzbeznijo oklepajo, naj Vas vedno spoštujejo, zato pa jih posvetite presv. Srcu Jezusovemu!

Veliko žrtve je morda v samem sebi marsikdo doprinesel, ki se je morda kljub dosedanjim odtegnjenosti od praktičnega verskega življenja, priključil v teh pobožnostih velik večini našega ljudstva, ki jih opravlja. Veliko truda je morda bilo žrtvovanega in je vsak mesec žrtvovanega od strani staršev, ko pripravljajo svoje otroke za pobožnost prvega petka. Toda prepričani smo, da bo božja modrost povrnila vse to in v pravem času z dokazi vzbudila v vseh krepko prepričanje, da so te pobožnosti bile potrebne in za nas rešilne.

Vsi, ki že opravljate pobožnosti, pojdite s podvojeno silo na delo in pridobite znanee in prijatelje, da začno pobožnost devetih prvih petkov s prvim petkom v februarju!

Starši, Srcu Jezusovo je Vaš najmočnejši prijatelj — zlasti v današnjih časih — v težkem in odgovornem delu vzgoje otrok. — Rešite otroke napačnih vplivov — naj ostanejo Vaši in Njegovi, da bodo v korist narodu in vsemu človeštvu.

Prihodnji prvi petek, ki se naglo bliža, naj nas združi v zadoščevanju božjemu Srcu prav vse, ki verujemo v Gospoda in ki ga v težkih preizkušnjah in stiskah prosimo: »Gospod, Bog nebesnih čet, spreobrne nas, pokaži nam svoje obličje in oleti bomo.«

Prekoračene najvišje cene pred sodnikom

Ljubljana, 27. januarja.

Kazenski sodnik-podredni g. Josip Sporn, ki ima sedaj na okrožnem sodišču zadeve zaradi navijanja cene, je večkrat obravnaval v dvorani št. 79 kar 16 različnih zadev.

Najprej je prišla v razpravo zadeva neke ljubljanske prodajalke cvetja in sadja. Trgovka Františka je bila ovadena, da je v začetku oktobra lani prodajala uvožene hruške po 6,50 lir kg, ko je bila takrat najvišja cena zanje 4,20 lir, dalje domača jabolka I. vrste po 3 lire, ko so bila po 2,75, in fižol po 4,50 lir kg, ko je bil po 3 lire. Z njo je bila obtožena hkratu njena prodajalka Heda. Obtoženki sta priznali, navajali pa sta, da je bilo blago kupljeno še v času, ko je veljal stari cenik, ki je določal višje cene, kakor novi. Ni bilo mogoče prodajati blaga po novem ceniku, ker bi bila izguba. Bili sta obsojeni: trgovka Františka na 7 dni zapore, 200 lir denarne kazni ali nadaljnjih 9 dni zapore in na 500 lir povprečnine. Druga obtoženka Heda pa na 7 dni zapore in 50 lir denarne kazni ali tri dni zapore. Oproščena je bila povprečnine.

Oproščen je bil neki vrhniški trgovec, da bi bil prodal testenine, olje in sladkor po mnogo višjih cenah, kakor so bile uradno določene. V svojo razbremenitev je navajal okolnost, da je ene določil takrat prehranjevalni urad vrhniške občine.

Sitnosti je imela neka Marjanca, ki ni prodajala ali branjeva, pa je konec septembra prinesla na trg korenje in ga prodajala po 1 liru kilogram, ko je bila cena takrat 0,50 lire. Korenjen je dobila njena hčerka pri nekem kmetu, ko mu je pomagala pri poljskih delih in ji je dal več korenja za plačilo. Marjanca je prišla pred kazenskega sodnika, ker ni bila sama pridelovalka, marveč le prodajalka. Bila je obsojena na 5 dni zapore, pogojno za eno leto.

Zaradi domačih jabolk, ki jih je sredi novembra trgovska Marija prodajala po 3,50 lir na mesto po 3 lire kg, je bila obsojena na 7 dni zapore in 100 lir denarne kazni. Na isto kazn je bila zaradi predragih jabolk obsojena tudi branjevka Micka. Hišnica Pavla pa zaradi jabolk na 7 dni zapore in 50 lir denarne kazni in še na 100 lir povprečnine. Vsi ti obtoženci so kratko v svojo obrambo navajali, da jabolk, ki so jih drago plačali, niso mogli na trgu prodajati v izgubo. Ta opravičljivi izgovor pa pred sodnikom ne drži, ker mora soditi v okviru točnih in striktnih določb o najvišjih cenah.

Pred kazenskega sodnika so bili dalje klicani štirje prodajalci oglja, ki so bili od kontrolnih organov naznanjeni, da so prodajali oglje nad maksimalno ceno. Bili so oproščeni, ker so dokazali, da veljajo najvišje cene oglju 1 liru za kg na odprtem prostoru, pri kopici ali pa pri

grosistih, ki prodajajo oglje v vrečah. Sami so oglje izbrali, očistili in ga pakirali. Imeli so s tem primerne stroške in so zahtevali višjega dobička, kakor ga določa zakon. Oglje so prodajali večinoma po 1,50—2 liru kg.

Prodajalka Fani je bila obsojena na 7 dni zapore in 100 lir denarne kazni, ker je sredi septembra lani prodajala v svoji mlekarini jajca po 1,60 lir komad, ko je bila cena 0,75 lire. Imela je smolo, da je jajca prodala iz uslužnosti prav kontrolnemu organu. Drugače je jajca hranila za domačo porabo.

Mesar Tone je bil obsojen na 10 dni zapore, 300 lir denarne kazni ali v nadaljnjih 14 dni zapore in na 250 lir povprečnine, ker je bil dvakrat od kontrolnega organa zasačen, da je govedino prodal po mnogo višjih cenah.

Branjevka Angela je imela mnogo sitnosti, ker ni jasno povedala kontrolnemu organu, da prodaja uvoženi, ne pa domači česen. Rekla mu je čaljšivo, da prodaja »povoženi česen«. Kontrolni organ jo je napačno razumel in je smatral, da prodaja domači česen, ki je bil takrat po 4 lire, uvoženi pa po 6 lir. Pred sodnikom je z računi branjevka dokazala, da je prodajala uvoženi česen, ki ga je kupila pri grosistu. Bila je oproščena. — Nekaj razprav je bilo preloženih, da se izvedejo novi dokazi.

Novo mesto, 26. januarja.

Ob ponedeljkih so na novomeškem okrožnem sodišču redno razprave proti prodajalcem, ki so se pregrešili proti določilom o maksimalnih cenah. Pretekli ponedeljek se je zaradi takega preslopka zagovarjala novomeška branjevka Marija, ki so jo organi finančne kontrole ovadili, da je dne 4. oktobra lanskega leta na svoji stojnici pred trgovsko prodajala sadje. Prijavili so jo dr. pravdnistvu, ki je proti njej dvignilo obtožnico, na podlagi katere je v ponedeljek proti njej bila sodna obravnava, pri kateri se je obtoženka zagovarjala, da je sadje sama drago plačala in da zato svojega blaga ni mogla cenejeje prodati, če ni hotela delati z izgubo. Sodnik g. Rezeli jo je obsodil nepogojno na 7 dni zapore in 120 lir denarne kazni.

»Narodne« *cigarete v Franciji*

Predsednik francoske monopolne družbe je izjavil časnikařem, da francoska monopolna uprava trenutno preizkuša neko novo mešanico tobaka, iz katerega bodo potem izdelovali enotne »narodne« *cigarete*. Zaradi pomanjkanja tobaka so našli gotove vrste rastlin, ki jih sedaj suše in pripravljajo za mešanje s tobakom. Tako pripravljena mešanica je po izjavi predstavnika francoske monopolne uprave čisto dobra.

Za mrazom južno

Ljubljana, 27. januarja.

Ob hudem mrazu preteklega tedna bo kronika zapisovala še mnogo zanimivosti. Reporter je pretekli teden popoldne v četrtke opazoval jato škorcev, kako je letela od Barja proti Golovu. Kaj jih je tako zgodaj prignalo v naše kraje? Mnogi različno tolačijo. Prišli so nazaj tudi rumenokljuni kosi, ki navadno jeseni zapuščajo svojo družico v naših, mrzlih krajih. Davi je zavel po naglem vremenskem preobratu zmerno toplej, ki počasi izpodirja severnik. V Ljubljanski pokrajini je večinoma nastalo oblačno, tu in tam tudi megleno vreme. Jasno je po Notranjskem. Po ravnini je na deželi snega od 20 do 50 centimetrov.

Ko je davi popolnoma odnehal hudi mraz preteklih dni, ko je tam zmrzavalo mlekaricam mleko, ko je v mnogih kletah pomrznil krompir, ko je zmrznil celo kis, so se ljudje oddahnili in razveselili. Mahoma je v mestu postalo živahnije, prav tako tudi na trgu. Okna so brez ledenih rož. Včeraj je bila v mestu dosežena maksimalna temperatura —3,5 stop. C. v Trnovem —2,5 C. Davi pa se je v mestu vrtela jutranja najnižja toplota med —2 do —5,5 C. Barje je zaznamovalo —5, Trnovo —5,5 C, reševalna postaja na Kerkovem tergu —4 in glavni kolodvor celo —2 C. Barometer je davi pokazal nekoliko višje stanje od včeraj, namreč 756,2 mm. Po Dolenjskem je bilo večinoma oblačno. Kočevje —8, megla. Novo mesto —4, oblačno. St. Janž na Dolenjskem —5, oblačno. Rakek —7, jasno.

Mraz na Dolenjskem

Višnja gora, 25. januarja.

Smučarjev prihaja mnogo, ne samo na Polževo, ampak tudi okoli Višnje gore. — Mraza pa imamo več kot zadosti, od 20—27 stopinj, tako, da je nekaterim krompir zmrznil v kleti, drugi pa kurijo v kletih, da jim krompir ne zmrzne. Danes, na sv. Pavla, pa že diha toplejši veter, ki obeta nov sneg.

Novo mesto, 26. januarja.

Mraz je popustil. Noč od sobote na nedeljo je prinesla prijetno olajšanje: nastopil je vremenski preobrat, s katerim je popustil sibirski mraz, ki nas je nekaj dni tlačil. Mraz je preko noči toliko popustil, da je s Krke izginil tudi led, ki je nad državnim mostom reko že docela prekrival. Na mestu prejšnjega izredno hudega, suhega mraza smo sedaj dobili manj hudega, pa zato vlažnega, ki prodira do kosti, ki pa je vključ temu prijetnejši od prvega, ki je grozil spraviti v peči vse zaloge drv, ki so po razmeroma dolgi zimski kletih in dvoranah še ostala.

Sanitetna kolona v gluhozemnici

Za pretekli terek je bil naznanjen v naši gluhozemnici obisk Sanitetne avtokolone notranjega ministrstva pod vodstvom zdravnika dr. cav. Alda Duceja, zdravstvenega šefa za Ljubljansko pokrajino. Že v jutranjem mraku sta zapeljala dva orjaška avtomobila pred dvorišni vhod v zavod in že po svoji dostojanstveni zunanosti vzbudila napeto pozornost. V zavodu samem pa sta bili pripravljeni dve šolski sobi za internji pregled gojencev, ki ga je bilo treba najprej opraviti. V malih skupinah so nato stopili otroci v prvi sanitetni avtomobil, kjer jih je temeljito pregledal rentgenolog, za njim pa otolaringolog. Od tu so krenili v drugi avtomobil k okulistu in k zobozdravniku.

Učiteljstvo, ki je spremljalo gojence na pregledu, ni bilo malo presenečeno nad vzorno sanitarno opremo v obeh električno ogrevanih vozilih, nič manj pa tudi nad izredno uslužnostjo poslušajočih zdravnikov-specialistov. Dasi so imeli gg. zdravniki do pozne popoldanske ure nepretrganega dela, ki je pri naših otrocih še posebno naporno, so do kraja vzdržali v intenzivnem delu in radevolje dajali učiteljstvu potrebna pojasnila, kakor tudi razna navodila na podlagi svojih opazovanj. Z enako vnoem je vztrajal do konca pregleda tudi vodja kolone, direktor dr. Duce, ki so ga naši otroci očitno izredno zanimali. Da so pokazala vso ljubeznivost do teh gluhozemnih revčkov tudi zdravnikom dodeljene zaščitne sestre, skoraj ni treba še posebej omenjati. Skratka, takih obiskov bi si še večkrat želeli v zavodu, zlasti pa pogostejših otolaringoloških in rentgenoloških pregledov, ki bi učiteljstvu spričo otežkočenega sporazumevanja z gojenci pomagali razrešiti marsikatero skrivnost. Sicer pa, kakor nam je bilo obljubljeno, to tudi ni bil zadnji obisk te prekoristne sanitarne institucije na zavodu. Pregledu bo namreč sledilo tudi zdravljenje tistih otrok, pri katerih so bile ugotovljene kake anomalije. Ta namera pa zasluži, da jo še posebno podčrtamo.

Zahtevajte povsod naš list!

Kristusova zgodovina

Giovanni Papini

17. Prvi štirje

Med kalarnaumskimi ribiči je našel Jezus prve učence. Skoraj vsak dan je stal na obali jezera; včasih so plule ladje po jezeru, včasih je videl, da so priplule z od vetra razpetimi jadri, in iz ladij so izstopali bosonogi možje, brodili po vodi do kolen in nosili po dve košari, polni mrtvih, mokrosrebrnih, skupaj zloženih, dobrih in slabih rib in velike stare mreže, iz katerih je kapljala voda.

Mnogokrat so odpluli, ko se je znočilo, ob luninem svitu in so se vračali ob ranem jutru, ko je zašel pred kratkim mesec in se še ni prikazalo sonce. Jezus jih je pogosto čakal na obrežju, da bi jih prvi pozdravil. Ribji lov ni bil vedno dober; ko so se vračali praznih rok, utrujeni in nevoljni, jih je Jezus pozdravil z besedami, ki so se pri-legale srcu; tudi razočarani so ga radi poslušali, čeprav niso spali.

Nekega jutra sta se vračala dva čolna proti Kalarnaumu, ko je ravno Jezus na bregu govoril ljudstvu, ki se je zbralo okrog njega. Ko so ribiči dospeli, so začeli izpirati mreže. Tedaj je stopil Jezus v enega izmed čolnov in zaprosil, naj od-rinejo malo od kraja, da se umakne gneči. In ob krmilu stoji je učil one, ki so ostali na kopnem. Ko je prenehal govoriti, je rekel Simonu:

»Odrinite od brega in vrzite mreže!«
Odgovoril mu je Simon, Jonov sin, gospodar čolna:

»Učenik, celo noč smo se trudili, a nismo nič ujeli, niti ene ribice. Toda na tvojo besedo bom vrgl mrežo.«

Čim so se nekoliko oddaljili od brega, sta vrgla Simon in njegov brat Andrej v vodo veliko mrežo. In ko so jo potegnili, je bila tako polna rib, da so se skoro zanke trgale. Brata sta torej pomignila tovarišem v drugem čolnu, naj jima pridejo pomagati; in zopet so vrgli mreže, in znova izvezli zvrhane. Simon, ki je bil zelo čustven, je padel gostu pred kolena in zaklical:

»Gospod, pojd od mene, ker sem grešnik in nisem vreden, da imam svetnika v svojem čolnu.«

Jezus je pa smehljaje rekel:
»Pojd z menoj, veruj v mojo besedo in napravil te bom za ribiča ljudi.«

Ko so se vrnili na breg, so potegnili čolne h kraju, in oba brata sta pustila mreže in šla za njim. Nekaj dni nato je zapledal Jezus dva druga brata, Jakoba in Janeza, Zebedejeva sinova, ki sta bila poper Simonova in Andrejeva tovariša, in poklical ju je, ko sta popravljala pokvarjene mreže. In tudi onadva sta se poslovila od očeta, ki je bil z mladeničema v čolnu, pustila napol raz-trgane mreže in šla za njim.

Če kdo kolo »zapleni«

Novo mesto, 26. jan.

V ponedeljek dopoldne je pred sodnikom po-edincem novomeškega okrajnega sodišča stal Jože z Vrhnike. Fant je zadnje dni bivše Jugoslavije v Trebnjem služil vojake, odkoder ga je četni po-veljnik na veliko soboto dne 17. aprila s koleškom poslal v Novo mesto, da tam poišče za stanje in za razmere, v katerih so se znašli ostanki vojske. Smola je hotela, da mu je nek neznanec ukradel kolo. Mož si je izgubo sam nadomestil in na po-staji vzel prvo kolo, ki ga je opazil. Z njim se je odpeljal nazaj v Trebnje in po razslu tudi na Vrhniko, ne da bi komu javil, da je v Novem mestu »zaplenil« *kolo*. Na Vrhniki so slu-čajno odkrili kolo, fanta pa naznanili dr.ž. tožil-stvu, ki ga je obložilo tatvine. Pri pondeljski razpravi se je zagovarjal, da je bil v veliki za-dregi, ker je ostal brez kolesa in si je kolo pač vzel, ker jim je bilo rečeno, da smejo vojaki vo-zila zapleniti, če jih za vršenje svoje službe nujno potrebujejo in zatrdel, da je edina njegova krivda to, da kolesa ni izročil oblastvom. Sodnik ga je v razsodbi proglasil za krivega, vendar ga je zaradi izrednih razmer, v katerih je bilo de-janje izvršeno, oprostil vsake kazni.

Zemlja iz ptičje perspektive

Ce bi hoteli videti večji del zemeljske površine, bi se morali dvigniti precej višje od leta posa-meznih poti. Z višine 20, 25 in 30 kilometrov, bi videli pod seboj površino 916.000, 1.150.000, 150.000 in 1.380.000 štirjaskih kilometrov. Tistih delov zemlje, ki bi tedaj imeli noč, seveda ne bi mogli videti. Iz velike razdalje zemlje ne v.dijo kot zvezdo, ker je planet. Zvezde so enca Brez dalj-nogleda bi zemljo videli iz razdalje 40 kilometrov kot Venero, če jo opazujemo z zemlje.

Tako se je predstavila »Vigred« *letošnje leto in jo vsem priporočamo*. Stane letno 11,50 lire ter izhaja vsak mesec. Uredništvo in upravnistvo: Slomškova 1.

Kulturne beležke

Ljubljanska pokrajina. Poleg mnogih člankov po raznih časopisih, ki opisujejo novo ljubljansko pokrajino, je že izšlo par monografij o njej. Tem se bo vredno pridružila posebna knjižica v zbirki »Paesi d'attualità« *(Založba Cremonese v Rimu), kjer izhajajo opisi Italiji sosednih dežel. To so zemljepisno-gospodarski orisi pod uredništvom firenkega profesorja Elia Migliosinija. Izdajani so priložene tudi lepe morfološke in gospodarske karte.*

Sedem novih del Vladimirja Nazorja. Eden glavnih hrvatskih pesnikov Vladimir Nazor, so-dobnik naših impresionistov, bo začel konec me-seca februarja izdajati serijo svojih novih del, kar je vsekakor senzacija in značilno za delavnost tega močnega pesnika. Hrvatski izdavalški biblio-grafski zavod, ki je založnik njegovih del, nazna-nja ta dela v naslednji vrsti in s kratko oznako. Kot prva knjiga izide Knjiga potopisov, v kateri je Nazor strnil svoj dnevnik ter se bo z njo po-kazal širši javnosti kot humorist, pa tudi roman-tični sanjalec in vizionar. Ti-potopisi bodo pravi dragulji poezije. Druga knjiga bodo Zagrebške no-vele, v katerih je na naturalistični način obdelal kot čakavec vse sloje hrvatskega glavnega mesta. Tretja knjiga pa ima lep naslov Poslednja trijda ter bo prinesla Nazorjeve klasične prevode iz ita-lijanske in sicer iz treh pesnikov: Carduccija, Pascolija in D'Annunzija, ki mu pomenja poslednjo veliko trojico pesnikov. Četrta knjiga nosi značil-nen naslov Na koncu jezika in peresa ter bo vse-bovala krajše beležke, poučne in zabavne vsebine, velikih odkritij v kratki obliki. Peta knjiga bo zbirka pesmi, mistične lirike ter nadzemskih in

KULTURNI OBZORNIK

Koncert na dveh klavirjih

Tudi v večjih mestih, kjer je koncertno življenje neprimerno bolj razvito kot v Ljubljani, spadajo koncerti na dveh klavirjih prav za prav med redkosti. Umetniki s solistično kariero se rajši udeležujejo samostojno; to samostojnost ne-radi žrtvujejo pri skupni igri na dveh istovrst-nih instrumentih, ki zahtevata večjo ali manjšo mero medsebojne podrejenosti drugemu soigral-cu. Tudi tovrstna izvirna literatura ni posebno bogata; skladatelja bolj mika pisati za razno-zvočne instrumente, kot za dva instrumenta iste-ga zvoka, pri katerih mora upoštevati posebne vidike, ako se naj samostojno uveljavita. Zato moramo biti toliko bolj hvaležni dvema doma-čima umetnicama, gđ. Silvi Hrašovec in ge. Marti Ostere-Valljalo, ki posredujeta občinstvu na pogostih koncertih glasbeno literaturo, ki jo je mogoče drugače le redko slišati. V kratkem raz-dobju je bil njim ponedeljkov koncert že drugi v tej sezoni; na njem sta nas seznanili z Brahms-Silvestrijevim varijacijami na Paganinijevu temo, s Tomčevim passacaglio in fugo na narodni motiv in s Tarengijevimi varijacijami na XX. Chopinov preludij v e-molu.

Brahms-Silvestrijeva skladba je jasno, prozorno delo v splošnem lahkotnega značaja, ki črpa svoj material iz živahne Paganinijeve teme. Sil-vestri, ki je skladbo priredil za dva klavirja, se je v glavnem seveda moral držati izvirnika, ven-dar je imel tudi dovolj prilike za samostojno delo. Tomčeva passacaglia in fuga na starinski ljudski naпев »Voznice«, izčrpava v raznih va-riantah tragično občuteno temo; fuga prinese ži-vahen kontrast, ki se pa umakne prvotnemu na-strojenju; tema privzame vedno temnejši značaj, skoraj bi rekli, da veje iz nje dih groba, vendar se v smislu odrešenja zaključí z durovsko ožar-

jenimi akordi. Izredno lepo zvoneče delo so so-čne Tarengijeve variacije na Chopinov XX. pre-ludij v e-molu.

Umetnici sta se svojega dela lotili z vso res-nostjo in v visokim pojmovanjem svojega poslan-stva. Tako sta nam podali tehnično popolno Brahms-Silvestrijeve variacije in sta v smislu skladbe položili vanje graciozno igrivost. Pri Tomčevi skladbi, ki ima čisto nasprotno nastro-jenje, sta v prvem delu do dobra izčrpali vso temno tragiko, ki je v zasnovi podana že v samem napevu in jo sledeče variacije še bolj pod-črtavajo: fuga sta pa igrali z lepim razumeva-njem za plastično podajanje motivov. Pri Tarengi-ju sta pokazali svoje visoko tehnično znanje, ki pa ni samo sebi namen, ampak je vedno v službi ideje, ki jo je treba izraziti. Tudi skupna igra, ki zahteva ravno pri koncertu na dveh kla-virjih posebne pažnje, je bila, kolikor bolj sta se pianisti vigravali, tudi na košljivih mestih lepo izdelana. Tako sta pripravili umetnici občinstvu, ki je prišlo v lepem številu na koncert, užitka poln umetniški večer. Izraziti jima je treba tem večje priznanje, ker sta obe polno zaposleni s pedagoškim delom, pa najdeta kljub temu čas za koncertno udejstvovanje. Upamo, da ju bomo še slišali na skupnem nastopu. M. T.

»Vigred« *I. XX., št. I*

Zenski list »Vigred« *je stopil v dvajseto leto ter je za to priliko pripravil svojim bralkam lepo presenečenje: za uvodno povest je namreč ured-ništvo zaprosilo našega priljubljenejšega pisatelja Janeza Jalna, ki piše lepo deklško povest Ne-obhojena pota. Prvo poglavje Dozoreli lešniki lepo prikaže, kako se dekleta — Dancjeva Vida in Kunejeva Tončka in še druge — začnajo zave-dati deklštvu in dozorevajo z lešniki. Poleg go-renske pokrajine pod Stolom v okolici Begunj in Lese se začneja povesti, ki nakazuje, da bo postala lepa ljubavna zgodba med Vido in Učarjevimi Šte-*

Droblne novice

Koledar

Sreda, 28. januarja: Peter Nolask, spoznavalec; Rogerij, spoznavalec; Egidij, spoznavalec; Odorik, spoznavalec.

Četrtek, 29. januarja: Franc Salski, škof in cerkveni učenik; Valerij, škof; Barbea, mučenica; Sulpicij, škof; Konstancij, mučenec.

Osebnostne novice

— Poročila sta se v soboto, 24. t. m., v frančiškanski cerkvi dr. Valens Vodusek, večletni glasbeni kritik našega lista, in inž. Aneška Skupalova. Mladi dvojici želimo veliko sreče in božjega blagoslova na novi življenjski poti.

— Novi predsednik Vzajemne zavarovalnice. Po smrti dolgoletnega predsednika Vzajemne zavarovalnice g. kanonika Sušnika, ki je bil njen drugi predsednik od ustanovitve, je bil dne 9. t. m. za njegovega naslednika soglasno izvoljen dosedanj podpredsednik g. profesor Janko Mlakar, kateri v odboru tega našega zavoda deluje že 30 let.

— Višnja gora — sedež dekanije. Po novem zakonu ljubljanske škofije je sedež dekanije Višnja gora (ne več Šmarje). — Sedanjí dekan je g. Janez Hladnik, župnik v St. Vidu.

— Rojstva in smrti v Višnji gori. Rojenih je bilo 35, mrličev tudi 35 domačinov, poleg tega so tu umrli 3 tuji.

— Avtomobilski klub Ljubljanske pokrajine kot pokrajinski sedež RACI-ja obvešča vse lastnike motornih vozil in sicer tistih, ki imajo dovoljenje za vožnjo, da morajo biti statistične ter prometne takse plačane do najkasneje 31. t. m., ker se bo proti zamudnikom postopalo strogo po sankcijah, določenih po naredbi Visokega komisariata. Takse se plačujejo redno v tajništvo Avtomobilskega kluba Ljubljanske pokrajine, Ljubljana, Beethovnova 14, od pol 9. do 15. in od 16. do 18.30.

— Dogoni klavne živine in svinj. Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone za klavno živino: Dne 3. februarja 1942 v Metliki za govedo in svinje. Dne 3. februarja 1942 v Ribnici za govedo in svinje. Dne 5. februarja 1942 v Trebnjem za govedo in svinje. Dne 4. februarja 1942 v Ljubljani za govedo in svinje. Dne 4. februarja 1942 v Logatcu za govedo in svinje.

— Nove spremembe v opernem repertoarju so posledica obolelosti: Betetta, Heybalove, Golobove, Polajnarjeve in Ivančičeve. Glede na to, sporoča uprava Narodnega gledališča, je bilo treba prezasesti v raznih operah ustrezajoče partije. Uprava gledališča prosi p. n. občinstvo, predvsem pa abonente, da upoštevajo te nenavadne težave, ki so preprečile redni potek predstave.

— Svojevrstni sprehalalec. Kozarje-Dobrova pri Ljubljani: Svojevrstnega sprehalalca so obdvojali 25. t. m. ljudje, ki so se vračali od popoldanske cerkvenega opravila proti domu. Krepak gospod srednje starosti, oblečen v pristen telovadni kostum, s katerim nastopajo navadni zemljani o kresu, z gozdarji in kratkimi nogavicami na nogah, ki je primahal peš v lahkem teku od Kozarj. Ker se gospod za moidoče niti zmenil ni, ampak je kljub ostremu mrazu v nespremenjenem tempu nadaljeval svojo pot, kaže, da je šlo najbrž za stavo.

Točno sredi vsakega meseca Vas bo presenetil naš edini družinski mesečnik

OBISK

Velja letno samo 40 lir. Naroča se pri upravi, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6

Kandijška bolnišnica lansko leto

Novo mesto, 26. jan.

Uprava bolnišnice usmiljenih bratov v Kandiji nam je dala na razpolago letno poročilo za l. 1941., iz katerega posnemamo naslednje zanimive podatke: 31. dec. 1940 je bilo v oskrbi 117 bolnikov, ki so Novo leto 1941 dočakali v bolniški postelji. V tem letu je bilo v zavod sprejetih vsega skupaj 2210 bolnikov, tako da je zdravja v tej bolnišnici v teku lanskega leta iskalo 2327 bolnikov. Oskrbovalnih dni je bolnišnica izkazala 37.864, povprečna dnevna zasedba pa je znašala 103. Ker ima bolnišnica 150 sistemiziranih postelj, se torej bolnišnica ni imela boriti s pomanjkanjem prostora. Iz zavoda je ozdravljenih odšlo

1480 bolnikov (ali 66,90 %), izboljšanih 622 (27,90 %), neozdravljenih 60 (2,70 %). V bolnišnici je umrlo 56 bolnikov. Zavod je v preteklem letu zaposloval 3 zdravnike, osebja pa je bilo 26 do 28.

Ljubljana

1 Akademski kongres pri oo. frančiškanih ima v sredo ob pol 8 zvečer svoj redni sešestanek. Vsi ste najiskrenejše vabljeni! — Prefekt.

1 V počastitev spomina svojega dolgoletnega predsednika pok. g. Ivana Sušnika, stolnega kanonika, je darovala Vzajemna zavarovalnica 1000 lir Elizabetni konferenci za akademičarke v Ljubljani. Za plemeniti dar izreka konferenca v imenu podpiranih svoj iskreni »Bog plačaja!«

1 Elizabetna konferenca pri sv. Petru prosi dobr odružno, da bi darovala ubogemu košek za novorojenčka.

1 Pomočnice-modistke bodo imele svoj sestanek v nedeljo, dne 1. februarja ob pol 10 dopoldne v Pokrajinski Delavski Zvezi, soba št. 3, I. nadstropje. — Vsaka modistka, ki ji je za boljše bodočnost, se mora tega sestanka udeležiti.

1 Predstave Lutkovnega gledališča GILL-a. V četrtek, 22. in v soboto, 24. t. m., sta bili v Lutkovnem gledališču Italijanske liktorske mladine v Ljubljani dve popoldanski predstavi, ki jih je dalo Zvezno Poveljstvo za šolsko mladino. Obe predstavi »Janko in Metka« sta naleteli na veliko zadovoljstvo šolske mladine. V četrtek, dne 29. t. m., bo prva predstava »Miškolina«, ki je vesela pripovedka z godbo, v kateri nastopa družina samih mišk.

1 Hudič je tam, hudič, je opozarjal svetnik Kado, ki je na vse načine skušal rešiti iz vragovih krempljev mladega fantiča. Vse napeto pričakuje kaj bo. Zdjaj pa... Pojdite vsi I. in 2. februarja v Frančiškansko dvorano, kjer vam bo Gheonova igra o »Vražjem mostu« vse razjasnila. Upriporili jo bodo veliki Frančiškovi križarji. Priporočati je, da si preskrbite vstopnice v predprodaji pri Silfigioju.

1 Vrtnarska predavanja pri podružnici SVD Ljubljana I. V sredo dne 28. t. m. predava upravnik drevesnice Kmetijske družbe G. Brecljnik Ivan o zbiranju in rezanju sadnih cepcev, o cepljenju sadnega drevja spomladi (koščičastega v februarju, pečkastega v marcu) in o precepljanju starega drevja ter o zaščiti proti pozebi. Skioptične slike. Začetek točno ob 18. v kemični predavalnici I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici. Vstop prost.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 3, mr. Kural, Gosposvetska c. 10 in mr. Bohinc, ded. Cesta 29, oktobra 31.

Genik za zelenjavo in sadje št. 9

veljaven od 28. januarja 1942-XX

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje naredbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcu ter pri trgovcu na debelo in drobno. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategorični obliki mejo, za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu, oziroma pri trgovcih. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati nižje, nikakor pa ne višje kakor po odrejeni ceni.

Cesen na debelo 8.10, na drobno 9.10 lir/kg, korenje (rdeči korenček) 3.25, na drobno 3.65, karfiola 3.75 (4.35), čebula 2.80 (3.30), solata (endivija, zobčasta in navadna) 3.65 (4.65), radič 6.60 (7.40), zelena (glavice) 3.65 (4.05), špinata 4.70 (5.10), pomaranče I. skupine (Moro-Tarocco) I. vrste (2. vrste) 6.05 (5.30), 7.05 (6.15), pomaranče II. skupine (Sanguino-Sanguinella) I. vrste (2. vrste) 5.20 (4.70), 6.10 (5.50), pomaranče III. skupine (Biondo) I. vrste (2. vrste) 4.80 (4.45), 5.70 (5.15), fige suhe v celofanu 9.90 (10.95), fige suhe v košarah 9.10 (10.50), limone za komad I. vrste (15 cm obsega) 0.45 (0.50), limone za komad II. vrste (pod 15 cm) 0.40 (0.45), jabolka I. vrste 5.95 (6.85), jabolka II. vrste 5.35 (6.15), mandarine I. vrste 4.85 (5.65), mandarine II. vrste 4.45 (5.10), maroni I. vrste 6.20 (7.75), orehi Sorrento 13.45 (15.45), orehi italijanski navadni 11.50 (12.20), krompir domači pri kmetu 1 (1.30) — prva številka pomeni ceno na debelo, številka v oklepaju pa ceno na drobno — krompir za seme »Bintje« 15.0, krompir za seme ostalih vrst 1.30 lire za kg.

Opombe: 1. Jabolka I. vrste so: Parmene, renetke, champagne, Grafensteiner, Deliziose, Morgenduft, Jonatan, Wagner, Star, Imperatore, Abbonanza, Sergeant, Anurche. — 2. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupecem račun z označbo blaga, vrste in enotne cene ter morajo tudi kupci zahtevati tak račun. — 3. Ta cenik mora biti izvečen v prodajalnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja — izvenšnji domači krompir — le za uvoženo blago. Razume se

ne za novo pokolenje hrvatske mladine, bodoče inteligence, ter hoče »popraviti čimprej in čim popolne vse ono, kar sta pokvarili zadnji dve desetletji. Kajti — »v prejšnjih letih sta se neprestano lomili sled in smisel hrvatske preteklosti, katerega so hoteli umisljati vključiti v področje Balkana, kamor ni spadala.« Nova šolska knjiga enkrat za vselej odpravlja to »sramoto« — iz nje prihaja slika hrvatske preteklosti kakor je treba — celotna, hrvatski narod se javlja kakor enotno zgodovinsko telo, ki niti za en trenutek ni zamrlo, še manj pa prenehalo živeti. Že to dejstvo, po katerem je postal hrvatski narod enak najstarejšim in največjim evropskim narodom, da ima namreč neprekinjeno sled svoje državnosti, mora v vsakem Hrvatju okrepiti narodno zavest. Druga odlika te knjige pa je, da je sestavljena na temelju rezultatov najnovejših raziskavanj, ki v mnogem pogledu na novo osvetlujejo hrvatsko preteklost. So tu dejstva, ki so bila doslej poznana samo ozkemu krogu znanstvenikov, po novi knjigi pa se bo z njimi seznanil ves narod. Ta nova knjiga je sicer namenjena šoli, toda koristno bo tudi, da ono mlado pokolenje, ki brez svoje krivde ni bilo vpeljano v pravo hrvatsko preteklost, prelستا to knjigo in pogleda v novo zgodovino. — Knjiga je bogato ilustrirana. Ta ocena, ki smo jo podali, da nam postane znano novo oficijelno tolmačenje hrvatske zgodovine v smislu že objavljene teorije, se zaključuje s prepričanjem — njihovim namreč — da je »hrvatska mladina do blaha končno nepotvorjeno zgodovino svojega naroda.«

brez tare. — 4. Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani v trgovini na drobno pa veljajo najvišje cene tedenskega mestnega tržnega cenika. — 5. Okrajna natelstva lahko določijo še nižje cene od zgoraj navedenih, vsako zviševanje pa mora biti predhodno odobreno od Visokega komisariata. — 6. Kršitelji tega cenika se kaznujejo po uredbi o cenah z dne 21. marša 1941 M. s. št. 358 in ostalih zakonitih predpisih.

Ljubljana, 26. januarja 1942-XX.

Visoki Komisar:
EMILIO GRAZIOLI

Gledališče

Drama. — Sreda, 28. jan., ob 17: »Lepa pustolovščina«. Red Sreda. — Četrtek, 29. jan., ob 17: Lepa pustolovščina. Red A. — Petek, 30. januarja, ob 15: »Boter Andraž«. Izven. Dijaška predstava. Zelo znižane cene.

Opera. — Sreda, 28. jan., ob 17: »Madame Butterfly«. Red B. — Četrtek, 29. jan., ob 17: »Ples v Operi«. Opereta. Red Četrtek. — Petek, 30. jan., ob 17: »Don Pasquale«. Premiera. Red Premierski.

Rokodelski oder

Poslednja uprizoritev »Velike skušnjave« bo v nedeljo 1. februarja Vse, ki si niso mogli ogledati tega prikupnega in duhovitega odrskega dela, opozarjamo, da posetijo to skrbno pripravljeno predstavo.

»Matura« je naslov igri, ki bo prvič v letošnji sezoni uprizorjena na »Rokodelskem odruc«. V igri gre za učenko, ki jo hočejo zaradi ljubavnega pisma izključiti iz gimnazije. Različni značajski profesorji in učenki so živo podani. Obisk te odlične komedije vsem toplo priporočamo. Predprodaja vstopnic bo v nedeljo in ponedeljek od 10—12 in 3 do pričetka predstave.

Mrakovo gledališče

Frančiškanska dvorana

Četrtek, 29. t. m., »Elektra«, popoldanska predstava ob 15.30. — Jutrišnja predstava je namenjena predvsem dijaštvu, ki mu je ob zelo znižanih cenah dana prilika, da se seznani z grandiozno grško tragedijo.

Poizvedovanja

Najdeni naočniki. V ponedeljek popoldne ob dveh so bili pred šišensko pošto najdeni naočniki. Dobijo se na Rimski cesti 7.

Kolobarček ključev s približno 9 ključi se je izgubil v nedeljo popoldne na poti Trdinova, Tyrseva, Puharjeva ul. Pošteni najditelj se naproša, da jih proti nagradi odda pri upravi lista.

3 ključi na obročku so bili najdeni v nedeljo v Wolfovi ulici in se dobijo v naši upravi.

Radio Ljubljana

Sreda, 28. januarja: 7.30 Radijska poročila v slovenščini. — 7.45 Operetna glasba, vmes ob 8.00 napoved časa. — 8.15 Radijska poročila. — 12.15 Marjan Hebein igra na citre. — 12.40 Karakteristična skupina pod vodstvom Prata. — 13.00 Napoved časa. — Radijska poročila. — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Lahka glasba pod vodstvom Arlandija. — 14.00 Radijska poročila. — 14.15 Orkester Cetra pod vodstvom MBarzice. — 14.45 Radijska poročila v slovenščini. — 17.15 Fantie na vasi. — 19.00 »Parliamo l'italiano«, prof. dr. Stanko Leben. — 19.30 Radijska poročila v slovenščini. — 19.45 Koncert kitarista Stanka Preka. — 20.00 Napoved časa. — Radijska poročila. — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini. — 20.40 Dunajska glasba pod vodstvom Maxa Schönherra. — 21.40 Zanimivosti v slovenščini. — 21.50 Adamičev jazz. — 22.10 Godalni orkester pod vodstvom Manoja. — 22.45 Radijska poročila.

Iz Novega mesta

Trije pacienti brez palecev. Slučaj je nanesel, da so se v kandijski bolnišnici znašli kar trije pacienti, ki so jim pri sekanju drv izpod sekire odleteli palci. So to 59 letni uradnik finančne kontrole Ivan Porenta iz Novega mesta, 40 letni orožniški narednik Ivan Šašik iz Kronovega in 28 letni pos. sin Hinko Bajuk iz Radovčev pri Metliki. Vsi trije so imeli nesrečo, da jim je sekira pri cepljenju drv udarila po strani, namesto po kladi, po palecu in jim jih odbila.

Nesreča v karnopolu. 28 letni Anton Mohar iz Birčne vasi je v karnopolu, v katerem je bil zaposlen, skočil z visoke skale tako nesrečno, da si je zlomil nogo. Sedaj se zdravi v kandijski bolnišnici.

Domači vol mu je zlomil nogo. Z zlomljeno nogo so pripeljali v kandijsko bolnišnico 19 letnega pos. sina Franca Makšeta iz Dečje vasi pri Trebnjem, ki ga je prevrnil po tleh domači vol in mu s tako silo stopil na nogo, da mu jo je pod kolonom zlomil. V isti bolnišnici zdravijo tudi 53 letnega posestnika Franca Šaška iz Vel. Slatinke, katerega je domači konj pri napajanju z vso silo udaril po nogi in mu jo zlomil.

Ljubljansko gledališče, ki je svoje gostovanje z »Izdajo pri Novari«, ki bi se moralo vršiti pretekli ponedeljek, odpovedalo, bo v Novem mestu gostovalo v torek, dne 3. februarja.

Iz sosednjih pokrajin

Prestolonaslednica Princessa Marija di Piemon-te je obiskala Trieste v četrtek, dne 22. januarja v svojstvu generalne inspektorice italijanskega Rdečega križa. Visoko gostinjo, ki se je pripeljala ob 9 zjutraj s svojim posebnim vlakom in spremstvu svojega adjutanta conte Bossi-Pucci in dvorne dame markize Gondi, so sprejeli na kolodvoru preketi Eksc. Tamburini, federalni tajnik dr. Piva in več najvišji predstavniki mesta in province ter Rdečega križa. Po prisrčnem pozdravu se je Prestolonaslednica podala na sedež Rdečega križa, kjer si je ogledala vse prostore ter si dala predstaviti dve prostovoljki, ki sta bili odklikovani v Albaniji, se je podala na postajo Rdečega križa za splošno pomoč, od tam pa v centralno vojaško bolnišnico na Via Fabio Severo, nato je nadzorovala pa še ostale tržaške bolnišnice in dobrodelne zavode. Tržaško prebivalstvo je visoko obiskovalko povsod na njenih poteh po mestu prepoznalo ter jo navdušeno pozdravljalo. Zvečer je Princessa zaključila svoje naporne inspekcije ter se je podala spet s posebnim vlakom iz našega mesta.

Novi poreško-puljski škof, frančiškanski pater Rafael Radoš, je bil posevčen v nedeljo, dne 25. t. m. v Benetkah od patriarha kardinala Adeodata Piazzie. Ob tej priliki so v nedeljo dopoldne zvonili zvonovi vseh cerkva v poreško-puljski škofiji. Čez mesec dni bo novi škof prevzel vodstvo svoje škofije.

Junaška bojevnika smrt tržaškega podžupana. Ze nekaj časa se je raznašala v mestu žalostna vest, da je tržaški podžupan dr. Arturo Zanolla padel v bojih v Libiji. Ta vest je bila potrjena preteklo nedeljo 18. t. m. ko se je zgledil pri očetu dr. Zanolle poseben odposlanec podtajnika za voj-

eko ter mu sporočil žalostno novico. Dr. Zanolla je padel v borbah v Cirenajki dne 19. decembra ter je bil pokopan v Bir-el-Gobiju. Smrt dr. Zanolle je po mestu močno odjeknila, saj je bil pokojnik — dasi po letih zelo mlad — ena najvidnejših osebnosti v fašističnih organizacijah in v javnem življenju. Zelo sposoben in zelo delaven je napravil lepo kariero, ki jo je tako naglo sedaj prestrigla kruta smrt.

Vsak tržaškega župana padel na bojišču. V comi operaciji je padel junaške smrti aktivni podpolkovnik Vito D'Aloja, ki je bil vsak tržaškega župana dr. Rizziera.

V svetokriški župniji ob morju je umrl najstarejši mož te ribiške župnije, Janez Sedmak, po domače Berinov, v 89. letu svojega življenja. Kupčeval je z manufakturnim blagom, katerega je prodajal okrog po deželi. Zadnja leta je opasal ter živel doma. Pokojni je imel sina duhovnika, ki je v najlepših letih umrl l. 1908. v Divači. Bil je tudi brat 8. jul. 1933 v Ljubljani umrlega Jožefa Sedmaka, ki je bil upokojen železničar, potem pa uslužben pri Gospodarski zvezi ter včlanjen v raznih verskih družbah. Bodi ohranjen blagumu možu trajen spomin!

Smrt dveh dobrih mater. V sredo, 21. jan. so črniški zvonovi svečano, pa žalostno zvonili: na zadnji poti so spremljali dobro mater gosp. dekana msgr. A. Novaka. Kot čebelica pridna, neumorno delavna žena je dočakala častitljivo starost 88 let. Ko je s prerano smrtjo svojega življenjskega druga odvela, je z nepopisno skrbjo in marljivostjo vzgojila svojo družino. Dva sinova sta si priborila v življenju ugledni mesti, eden je častni kanonik goriškega kapljaja in črniški dekan, drugi pa profesor v Ljubljani. Ljubeznivo, krščansko mater bodo ohranili vsi, ki so jo poznali, v lepem spominu. Naj počiva v Bogu! Domačim naše toplo sožalje. — V Idriji je 20. januarja mirno v Gospodu zaspala 76 letna Frančiška Tušar, vdova po rudniškem uradniku. Bila je plemenita krščanska žena in mati, ki je prav vzgledno vzgojila svojo družino, za katero je žvela in delala vse življenje. Bog ji daj večni mir, žalujočim iskreno sožalje!

Najhušja zima v Juljski krajini. Četrtek, 22. in petek, 23. januarja sta bila v vsej naši pokrajini najbolj mrzla dneva v letošnji zimi. V glavnem mestu smo imeli zjutraj oba dneva po 15 stopinj pod ničlo in tudi okrog poldnega se živo srebro ni dvignilo nad 10 stopinj. V soboto je strupeni mraz nekoliko popustil, v vremenskem stolpu v ljudskem vrtu je toplomer zjutraj zaznamoval 9 stopinj pod ničlo. Popoldne se je še bolj zjužnilo in je začel padati suh sneg pršič, ki ga je naneslo za par prstov. Zvečer je rahlo sneženje prenehalo in je mraz zopet nekoliko pritisnil, vendar ni ne v nedeljo in ne v ponedeljek znova zagospodaril strupeni mraz prejšnjih dni. V nedeljo smo imeli zjutraj 10 stopinj pod ničlo, v ponedeljek pa že samo 6 stopinj. Obeta se jug in se je tudi barometer znižal od prej stalnih 762 do 768 mm na 752 mm. V podelžu se je hudi, neprijetni mraz tudi močno uveljavil in ponedeljek dosegele za našo deželo prav rekordne številke. Ob bohinskem predoru v baški dolini so imeli —22, na čepovanski planoti —21, v podkrajskih gozdovih pa celo —27 stopinj. Sneg, ki je padal v nedeljo v našem mestu, je zajel vso deželo. Snežilo je tudi ob morju in nosi belo odejo tudi skalnata planota. Zaradi hudega mraza je skoraj po vseh hišah zamrznila vodna napeljava in je nastalo po stanovanjih pravo občutno pomanjkanje vode.

V zgornjski župniji se je zgodilo prvič od leta 1730., da je bila življenjska bilanca ob koncu leta negativna — rodilo se je lani 15 otrok, umrlo pa je 16 župljanov. Ker pa smo imeli zelo razveseljivo število porok, je upati, da se bo ob koncu tega leta zaključna številka spet obrnila na bolje.

DNEVNIK PALČKA

24

Tako smo prestali noč v groznih mukah in obupnih besedah. Nič ne misli na kako rešitev. Toda rešitev je prišla prej, preden si je mogel kdo misliti. Komaj se je malce zdanilo in se je prikazalo sonce, je Mornarček, ki je gledal v daljo, veselo vzkliknil:

»Zemlja! Zemlja! Breg!«

In zares so valovi pritirali naš splav do obale. Le nekaj korakov smo bili oddaljeni od kopnega.

Vsi veseli in srečni smo se skobacali na rob splava in gledali na razdaljo do brega, ki se je zmeraj bolj manjšala.

»Zemlja! Zemlja! Rešeni smo!« kričali in nestrpno čakali, da poskačemo na obrežje.

Tedajci pa — krkl!

Strasno je treščilo, butnilo in — vsi smo pocepali v vodo. Splav je zadel na skalo kraj obale in udarec nas je vrgel v morje.

Sicer pa to ni bilo tako strašno, da smo bili zdaj v vodi. Smejoč smo splavali na suho.

Prvi sem bil jaz, ker sem bil prej skočil v neki prazen sod. Skobacal sem se iz njega in ko sem bil na suhem, sem se prijel za glavo: Bila je prazna, to se pravi, ni bila prazna znotraj, o, saj sem jaz jako pameten in imam veliko možganov, toda na glavi ni bilo več — cilindra! Bržkone mi ga je bila burja odnesla.

»Joj, moj cilindar, moj cilindar!« sem zavpil in sem se hotel pognati v morje in ga poiskati.

»Modrijanček, nikar se ne jokaj! Pristali smo na angleški obali. Tu je brez dvoma še kako mesto, pa si bode kupil novega. Saj ti je tudi frak ves razcefran.«

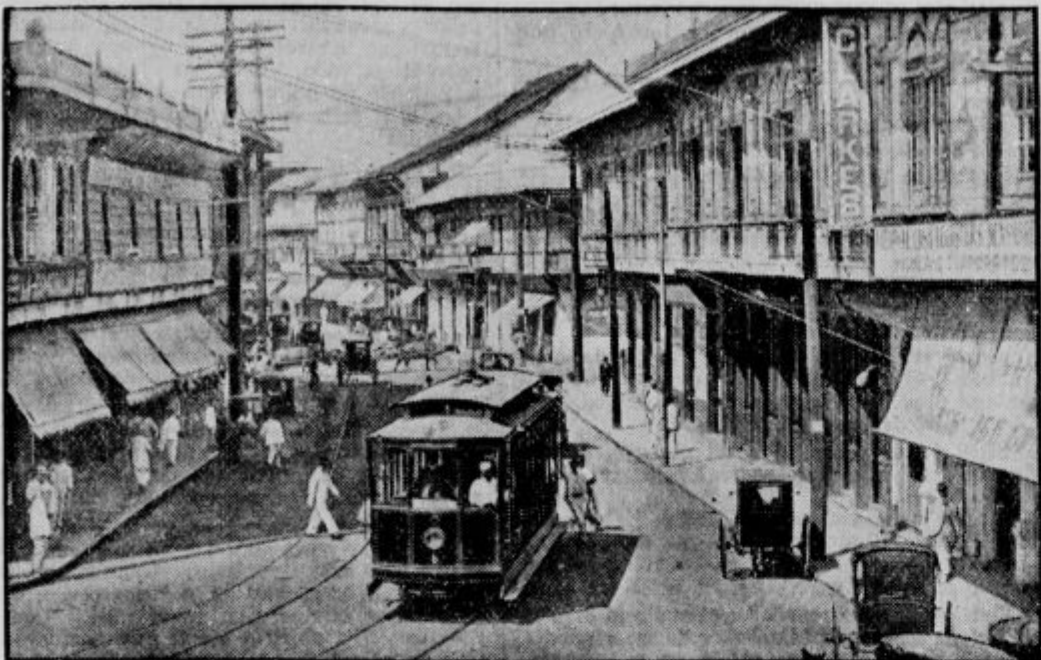
Pogledal sem svoj frak — resnično, ves je bil raztrgan.

»Nikoli več ne bom potoval po morju,« sem sklenil, »pa če bom, pa nikoli več v taki obleki in s cilindrom! In to svetujem tudi vam.«

»Jej, taka kislica!« Namesto, da bi bil vesel, ker smo rešeni, pa se ti cimerčka za svojim cilindrom!«

Usoda Filipinov - otočja s 7083 otoki

Manila, glavno mesto Filipinov.

Prvi človek bele kože, ki je odkril Filipine, je bil Magelhaens, ki je kmalu nato umrl. Potem so imeli Španci te otoke v posesti dolgih 400 let in s tem v rokah usodo domačinov. Po krvavi vstaji domačinov proti krutemu vladanju Špancev, so po sporazumu v Parizu dobile Filipine Združene ameriške države v last, češ da bodo Filipini imeli popolno svobodo. Toda Amerika ni držala besede in začelo se je nadaljevanje krutega vladanja Špancev, vsakršno svobodoljubnejše hotenje je bilo v krvi zatirano. Nato je sledila vojaška zasedba in je vladala moč puške in bajonetov. Potem je nastala prava pravcata državljanska vojna med Filipinci in Ameriko, in sicer leta 1898. Nikjer ni zapisano, kdaj da bi se bila ta vojna končala, znano pa je, da je čez tri leta nato zamenjala vojaško upravo civilna. Več deset in stoletij trajajoča morija in pobijanja domačinov, je bila cena, ki so jo morali Filipinci plačevati prinašalec bele »kulture«. Navzlic temu pa v domačinih ni umrlo hrepenenje po svobodi in samoupravi.

Po ameriški celini so glede na razmere na Filipinih krožile besede: »Dober je samo tisti Indijanec, ki je ubit.« Te zares cinične besede pa so hkrati izraz, kako so Američani gledali na Filipine in tudi svoje domačine, pa je hkrati tudi podoba njihove politike na Pacifiku. Mnogo je slik krvavih prizorov, kako je ameriško vojaštvo napadalo z ubogim domačim ljudstvom, ki jih je napadalo z najmodernejšim bojnim orožjem. Bilo je ondi do 50.000 moderno opremljenega vojaštva, ki je imelo nalogo, da kroti uboge domačine.

Res pa je, da je upravljanje Filipinov za belega človeka nad vse mučna zadeva. Saj se otoki raztezajo po dolžini do 1100 km in po širini do 1800 km. Kar 4500 otokov pa niti nima še svojega imena. Malo manj kot 450 otokov je le po 2 km dolgih. Največji filipinski otok z imenom Luzon, z glavnim mestom Manila, je malo

večji kot Irska. Otočje Sulu, ki zemljepisno še ni povsem določeno, in ima 250-700 prebivalcev, se tudi prišteva k Filipinom. Splošno torej so Filipini tako razkosani in raztrgani ozemlje, da je pač težko urejati razmere med vročerkvimi domačini in še težje izvajati kako enotno politično vodstvo nad njimi.

Glede na prebivalstvo je na Filipinih prava pravcata mešanica: 16 milijonov ljudi je razdeljenih na 43 narodnosti malajske krvi in govori 8 jezikov, ki so razcepljeni na 87 narečij. Ko so vladali tod Španci, so domačine spreobrnil v kristjane, in zares je vse ljudstvo krščansko, razen enega milijona maomartancev ali poganov.

Med priseljenci, ki so jih Američani v 40-letni dobi svojega vladanja uvažali na Filipine, je tudi mnogo Kitajcev in Japoncev. Na jugu si služijo Japonci kot ribiči svoj kruh, sicer se pa ta zmedena sestava narodnosti preživlja in zabava na vse načine in igrajo golf in pijejo koktejle. Američanov je tu brez vojaštva — 8000, torej pride po en belec na vsakih 2000 Filipincev. Čudovita je mešanica polti. Povsod naletiš na bele, pa rumene in rjave, rdečkaste in črne obraze. Američani niso, razen 50 na leto, pustili Filipinom, da bi se bili izseljevali na ameriško celino.

Glede na podnebje so Filipini tropsko otočje s tropskim rastlinstvom in živalstvom. Tu so tudi številne kolonije gobavih bolnikov, kar je dokaz, da so tu razširjene tudi vse bolezni tropskih pokrajin. Pogorje je ognjeniško in dosega višino tudi do 3000 m. Med njimi je 20 ognjenikov, ki venomer »ograjo otočje. Zato je na Filipinih — kot na Japonskem — tudi mnogo potresov in divjih neurij, ki v hipu pokončajo selišča in ljudi in povzročajo široke razpoke in usedline v reži. Raste pa po teh otokih sladkorni trs, riž, banane in tobak. Največje bogastvo otočja tvorijo številni rudniki z zlatom, železom, s premogom in ki še niso zadostno izrabljeni.

Domačini na Filipinih v bojni opremi.

Hude zime v naših krajih

Leta 1862 poroča ljubljanski dopis: »V soboto in nedeljo je padlo toliko snega, da se je vožnja po vseh železnicah zakasnila. Tudi po mestnih ulicah se ve, da ga je bilo vse polno; ali naš gosp. župan Ambrož, zapustivši tudi v tem staro kopito, po katerem je velik najetih delavcev, ki so sneg nakladali, čakalo na malo vozniškov, ki so sneg odvažali, je to reč pametno osnoval, da se prihrani mestni kasi nepotrebnih stroškov in sneg veliko hitrejši iz ulice, spravi. Kakor iz mravljišča pridni mravljinici švigajo na vse strani, tako so s snegom obloženi vozovi križem po mestu dirjali te dni, da je vozniške pot polival. Kdo jih nek podi, da tako hitro delajo? je vprašal nekdo. Vsak se sam priganja, da s svojim končjem več zasluži. Za vsaki voz, ki si ga mora sam naložiti pa tudi sam sprazniti v Ljubljano, dobi 5 krajerjev. Bolj ko je priden, tem več 5 kr. vjame; marsikdo si zasluži po 2 gold. na dan. Da se vé, koliko je kdo zvozil, prejme za vsak spraznjeni voz marko. Dobra ta naprava je tudi drugod posnemna vredna.« L. 1868 je nastopila nenavadno huda zima z visokim snegom že proti koncu oktobra. Poročilo od takrat pravi: »Letos je nastopila zima že cel teden pred Vsemi svetimi. To je velika nadloga kmetijskim gospodarjem, kateri imajo še skoraj vso repo in korenje pod debelim snegom. Zraven teh velikih nadlog pa je žalosten pogled po vrtil in gozdovih, kjer je sneg polomil sila veliko dreva, ki še ni listja izgubilo. Mraza je pod 6 stop. Še grobov na pokopališču ni bilo mogoče obiskati.« Tudi iz sicer tople Bele Krajine so v tem letu poročali: »Huda zima z nenavadnim snegom, kakoršnega se tukaj v južnem kraju kranjske dežele že dolgo ne spominjamo, je cele trume divje zverine iz kočevskih in hrvaških hribov pritirala. Pretekli teden je pogumen lovec v Poljanah staremu medvedu, ki jo je ravno čez Kolpo primahal in se še ni dobro vode otresel, s kroglo »pos« podpisal, da je mahoma oblašal. Ker je dež. zbor premije za divje zverine odpravil, se ne zna, da bi toliko volkov pobitih bilo. V prejš-

njih letih se je v Črnomlju vsako leto 70 do 100 gold. za pobite volkove plačalo: to nas v mislih potrjuje, da se je za nekaterga na bližnjem Hrvaškem, kjer se že davno niso premije plačevale, ubitega volka iz kranjskega deželnega žepa lepi forint plačali. Gotovo bo pa tudi sedaj lovec rad volka pokončil, ker mu koža in meso, kateri ljudje tukaj posebno čudodelno moč pripisujejo, kakih 10 gold. vrže. Pravil je nek kmet, ki je nek dan 2 volka ubil, da je v malo dnevh vse meso prodal, drago ko maslo. Naj »Novice« razglasijo to neumno vražo in ljudem dopovedo, koliko bolj koristno bi bilo, ako bi namesto funta volčjega mesa, ki stane znabiti kakih 8 grošev, osem funtov živinske soli kupili.« Premije za ustreljene volkove so bile pozneje povišane, in sicer so znašale za volkuljo 50 gold., za starega volka 40 gold., za mladega pa 20 gold. Vražje verni ljudje so za drag denar kupovali in sušili volčje meso za razne bolezni, zlasti za mrzlico. Potrebovali so ga predvsem pri živinskih boleznih, ki so jih imenovali »volčič« (v vimenu, na parkljih, pod kožo itd.), z volčjim mesom so preganjali »volčiče«. Enaka nadloga je v istem letu trla Notranje, ki so poročali: »Silno huda zima z vsemi nadlogami je nastopila, ktera celo hudo tare uboge ljudi, že sami kmetje spravljeno meso jedo. Vrh vse hude zime pa ni še človek varen, ko izpod strehe stopi, kajti gladni volkovi, kar jih je gospod pl. Langer v zadnjem deželnem zboru tako krepko zagovarjal, se jako množijo.« V februarju 1876 so poročali listi: »Zime s tolikim snegom ne pomnimo v Ljubljani že 45 let. Zima od l. 1820-30 bila je zadnja tako snežna, kakor je letos. Petega februarja padlo ga je toliko, da so bile vse ožje ulice zaprte po silnih kupih njegovih in ponujal se je sledeče dni v eno mer in se ponuja še danes. Če bi v blagajni mestni tudi kaj denarja bilo, izpraznil bi jo do dna ta nepričakovani beli gost.« Nekaj dni pozneje pa: »Vse ulice so še polne snega kakor na kmetih. Od hiš ne kidajo sneg, pa saj niti magistrat svoje dolžnosti ne stori. Pritožujejo se pa tudi vozniki na kmetih, da cestarji sneg preveč s cesarskih cest odstranjujejo po nekaterih me-

izšla je znamenita knjiga. polna tajinstvenosti in čudovito napetih dogodkov

V kratkem bo izšla ena najboljših naših mladinskih povesti

ZLATO VEČNEGA JUDA

TONCA IZ LONCA

Vsaka knjiga le 5 lir. — Kupujte knjige »Slovenčeve knjižnice«!

Sport

Udejstvovanje, ki zahteva hladne živce in vroče srce

Te dni smo poročali o turnirju za evropsko boksarsko prvenstvo v Breslavi. Ne bo odveč, če se bomo s to vrsto športa, ki je prava šola srčnosti in hladnokrvnosti, seznanili podrobneje.

O boksu vladajo med ljudmi, ki ga še nikoli niso gojili, različni nazori. Nekateri sodijo, da je boksa plemenita šola samoobrambe, drugi pa ga preklinjajo kot udejstvovanje, ki je surovo in ostudno.

Če bi se borili z golimi pestmi, ali če bi se poravnali račune sovražnosti, bi bila beseda o surovosti na mestu. V resnici pa ne gre za nič drugega, kot za telesno vzgojo, pri kateri gre poseben poudarek močnatosti, srčnosti in odpornosti. Amaterji tudi ne boksaajo za gnotno nagrado, temveč le zato, ker imajo veselje s to vrsto športa.

Ze več desetletij ne boksaajo z golimi pestmi, pač pa z rokavicami, ki so podložene z mehкими blazinicami. Kljub temu pa seveda ne more biti govora o nežnem športu, saj je znano, da so udarci neredko krepki in odločilni. Za borbe oblečejo 5-8 unč težke rokavice, pri vajah pa uporabljajo »blazinice«, ki tehtajo 16 unč (unča = 28,35 gramov).

Če govorimo o boksu, ne smemo misliti takoj na profesionalne tekme, pri katerih gre za milijonske nagrade in katere obiskujejo ljudje zaradi senzacije. Profesionalizem je stvar poklicnih artistov in njihovih podjetnikov in nima s pravim amaterskim športom nič drugega skupnega kot ime. Športno boksanje je prav za prav igra, podobna sabljanju, gre pa za to, da zadeniš in da se braniš tako spretno, da sam nisi zadet. Zaradi tega se moraš učiti udarcev vseh vrst, obvladati morš parade, ves pa moraš biti prožen, da udariš ob ugodnem trenutku in da se braniš nasprotnikovih pesti.

Boksarji morajo biti nenavadno spretni in hitri. Ker je to šport, ki zahteva hladno razsodnost v vsakem trenutku in virtuozno obvladovanje mišic, je potrebno, da se uriš najprej v lahki atletiki, ki je podlaga za vse športe na kopnem. Preden se lotiš borbe z rokavicami, moraš izuriti obzirnost živčevja v hitrih igrah z žogo, mišice moraš okrepiti s telovadbo, prav posebej pa moraš gojiti skakanje z vrvice, da postaneš tudi v nogah uren. Nešolan športnik, ki začne z

boksom, je podoben pevcu, ki začne z opernimi arijami.

Sloviti kiparji, ki so iskali med športniki modele za uporabljanje lepo razvitih teles, so ugotovili, da so med boksaarji in-playalci najbolj harmonično razviti atleti. Znano je namreč, da se v boksanju urijo vse mišice. Temu športu pa je potrebno tudi priznati, da zahteva in razvija koncentracijo, hladnokrvnost in hitrost v odločitvah. Boksar, ki stremi za tem, da združi »led v možganih z ognjem v srcu«, se uri v obvladanju samega sebe. Tudi če je prejel najhujše udarce, ne sme kloniti, zlasti pa ne sme storiti ničesar, kar je v pravih prepovedano. Boks namreč ni svobodna borba, temveč šport, pri katerem je jasna meja med prepovedanim in dovoljenim.

Kaj je v boksu prepovedano? Nasprotnika smeš zadeti samo od spredaj in od strani, vendar le do višine pasu. Udarci od zadaj, pa tudi sunki nižje od pasu so strogo prepovedani. Tudi ne smeš udarjati z dlanjo ali njenim robom. Napadati smeš samo z zgornjim delom podložene rokavice. Tovaša v borbi ne smeš prijeti in tudi ne držati. Kakor znano, je prepovedano tudi vsak napad z glavo, z rameni ali s komolci. Če nasprotnik pade na tla, se moraš umakniti v kot borišča. Z borbo smeš nadaljevati le v slučaju, če je vstal.

Boksarske tekme vodijo nepristranski sodniki, ki ocenjujejo zadetke in pazijo na to, da se vrši borba v mejah dovoljenega. Borbe so kratke in trajajo po tri minute. Po vsaki borbi je enominutni odmor. Profesionalni boksaarji se borijo po 10, 15 ali 20 krogov po tri minute, amaterji pa tekmujejo navadno le po tri kroge. Poznamo tri vrste zmag: 1. po točkah, 2. »knockoute« (če pade nasprotnik na tla in leži tako dolgo, da odšteje sodnik do 10 sekund), 3. če prepove sodnik nadaljno borbo, ker smatra, da je nasprotnik preslah.

Pri nas se doslej boksarski šport še ni mogel razviti do primerne višine. Najbrž zaradi tega, ker nimamo dobrih učiteljev, ki bi znali mladence z večletnim treningom pripraviti za to najsrčnejšo panogo športa. Je pa to škoda, ker bi tudi našim fantom koristila trda športna šola, ki spremeni mevo v moža in kuje pogumnejše značaje.

Sörensenova ni hotela plavati. Sporina javnost je z napetostjo pričakovala na dolgo in široko reklamirano srečanje med danskima plavčicama Kirsten Busch-Sörensenovo in Ragnhild Hveger, 18. t. m. naj bi skočili v Kopenhagenu v vodo in razvolsale zagonetno športno ugonko — katera je hitrejša: ali Ragnhilda, ki se ponaša z 42 svetovnimi rekordi, ali Sörensenova, katere ime je nedavno zablistelo po novem rekordu na 100 yrdov, 59,5 sek. Tudi mi smo pred tednom navijali radio in brskali po listih, da bi zvedeli za izid srečanja med znamenitima povodnima deklicama. Poročajo, da je Sörensenova »vse pokvarila«. Ragnhilda je sporočila, da ji niti na misel ne pride, da bi potovala v Kopenhagen! Če hoče Ragnhilda ž njo tekrovati, naj pride sama k njej v Aarhus. — Tako smo doživeli mesto zanimive tekme, navaden ženski prepri in trmo. Najbolj verjetno bo pač to, da se druga druge bojita.

Boks v Breslavi. Pet dni so se borili v Breslavi za prvenstvo Evrope v boksu. Tekmovali so v veliki dvorani »Jahrhundert Halle«, katero je napolnilo 10.000 gledalcev. Do finalnih tekem se je pretolklo 6 Nemcev, 5 Italijanov, 2 Madžara ter po eden Španjolec. Tekmovalci, katere so poslale boksarske zveze iz Švice, Slovaške, Hrvaške in Finske, so že v predtekmalh položili orožje. O podrobnih izidih smo poročali že večkrat. Dodajamo še, da je v srednje težki kategoriji premagal Danec Christensen Profitlich (Nemčija). Poedina moštva so bila v Breslavi

konec turnirja ocenjena takole: Italija A 24, Nemčija B 22, Nemčija A 20, Švedska in Italija B 12, Madžarska B 9, Madžarska A 8. (Italija, Nemčija in Madžarska so se udeležile tekmovanja s po dvema moštvioma).

Sonja Henia umrla? V nemški oddaji belgrajske radijske postaje se sliši poročilo, da je znana olimpijska prvakinja v umetnem drsanju Sonja Henia umrla. Pred sedmimi meseci je rodila prvega otroka, o kakšni bolezni pa nismo medtem še ničesar čitali. Novica je še nepotrjena in jo objavljamo z rezervno.

Razpredelnica državnega nogometnega prvenstva po predzadnjem kolu pred odmorom nam pove, da je prva Roma, ki je igrala 14 tekem, dobila 8, neodločeno 5, zgubila 1, dala 26 golov, prejela 9 golov, dosegla 21 točk. Naprej lahko sami čitate bilanco štirinajstih nogometnih tednih:

1. Roma: 14, 8, 5, 1, 26, 9, 21. — Venezia: 14, 7, 5, 2, 18, 9, 19. — 3. Torino: 14, 7, 5, 2, 19, 19. — 4. Genova: 14, 5, 6, 3, 23, 14, 16. — Triestina: 14, 4, 6, 4, 15, 13, 14. — 6. Atalanta 14, 6, 2, 6, 22, 18, 14. — 7. Liguria: 14, 5, 4, 5, 24, 23, 14. — 8. Ambrosiana: 14, 4, 6, 4, 20, 20, 14. — 9. Juventus: 14, 5, 4, 5, 20, 21, 14. — 10. Fiorentina: 14, 4, 5, 19, 23, 15. — 11. Bologna: 14, 5, 2, 7, 24, 21, 12. — 12. Milano: 14, 5, 2, 7, 28, 25, 12. — 13. Lazio: 14, 5, 6, 5, 21, 23, 12. — 14. Livorno: 14, 5, 6, 5, 18, 29, 12. — 15. Napoli: 14, 3, 4, 7, 13, 26, 10. — Modena: 14, 2, 4, 8, 11, 32, 8.

stih in tako sanenec spridijo. Zadnji nedeljo zjutraj je bil tak mraz, da je Ljubljana na močvirju čez in čez zmrznila, kar se pri nas redko zgodi.« Tudi l. 1879, je pritisnila že v začetku decembra zelo ostra zima. Slovenski časopisi so pisali: »Zima se v pratiki prične šele z 21. dec., vendar je pa že povsod tak mraz, da je sila in je zjutraj na oknih proti zapadu 19 stop. R. Kaj bo šele pozimi!« Ta zim aje bila posebno huda in dolga. Segala je še daleč v leto 1880. Ze 6. januarja istega leta beremo: »Po kratkem presledku nov mraz. Pota po mestu so vsled tega zopet nevarna, ker je na nekaterih mestih gladko, kakor bi po steklu hodil, a nikdo se ne potruži, da bi tja vrgel pest smeti ali peska. Na to paziti je se vé dolžnost magistrata.« V tej hudi zimi so se dobri ljudje silno zavzeli za stradalajoče ljudi in živali. Po javnih lokalih, gostilnah in trgovinah so se pojavile lesene hišice z napisi: »Prosim piče za uboge tiče.« Še v marcu so listi poročali: »Včeraj smo imeli tako hud mraz, ki je danes nekotliko, četudi ne veliko odlegel. Promet po železnici med Ljubljano in Trstom je zopet odprt, za tovarne vlake pa še ne. Ker je promet toliko časa ustavljen, nakopičilo se je na pošti toliko pošiljatev, da se ljubljanski poštni uradniki sedaj vozijo v Trst in na Dunaj, da pomagajo ambulančnim uradnikom, ki ne morejo dela zmagovati.« Pozneje zelo hude zime so v letih 1890-91, 1892-93 ter posebno ostra zima z velikanskim snegom v potresnem letu 1895. V tem letu je izplačal ljubljanski mestni magistrat za kidanje in odvažanje snega nad 15.000 goldinarjev, za tiste čase pač zelo visoko vsoto.

Enako hude zime so bile v teh letih tudi drugod v Sloveniji. Dne 6. februarja 1869 poroča dopisnik z Gorenjskega: »Bratci naši že vedo, da je na Gorenjskem po več krajih sila veliko snega; padlo ga je večidel po 10 čevljev na debelo in še više, kajti nekatere hiše bolj na samem so s snegom popolnoma zasute in se ne ve ali reže v njih še žive ali ne. Zdaj pa je vrh tega nastopil še tako silen mraz, kakršnega že več let ne pomnimo. To je strašno. Tiči zmrazjeni padajo spod neba.« Leta 1885. so poročali iz št.

Vida nad Cerknico: »Padlo je mnogo snega, ki je polomil sadno in gozdno dreve, kozolce in strehe. Promet je pretrgan, več gospodarskih poslopj je do tal potlačenih. Drugače je ljudem zelo po volji, da morejo iz gorskih senožet (rov) seno spraviti in iz nekaterih gora drva, les in oglje dovažati. Ljudje tudi precej zaslužijo pri kidanju snega na železnicah in cestah. Komur se ima po takih hribovskih vaseh zaradi dolgokaj zarubiti ali po eksekutivni dražbi prodati, se mu za sedaj vendar ni bati in tudi ni treba ustavljati, ker je debel sneg za dalj časa to ustavil. Zaradi velikih zametov so pota popolnoma zaprta, da ljudje niti živeža ne morejo dobiti niti soli. Nekateri imajo smeči, to so deske pol-druge meter dolge, 13 cm široke, na sredi je jermen, kamor se oga vtakne. Z njimi se hitro vozijo po snegu.« Zima nad Cerkniškem jezero so takrat pisali, da tam že 14 dni ni mogoče utoniti, celo tistemu ne, ki plavati ne zna. Led je pokril in strl na stole lepih rib in uničil mnogo ribjega zaroda.« Iz Planine so v tem letu poročali: »Tukaj je zmrazilo deke, ki je zaman hodilo po očeta in mater v krčmo, kjer sta pijančevala, prosit, naj gresta domov. Ubogi štiriletni fantič je šel sam domov in zmrazil pred durmi, ker jih ni mogel odpreti. Revček bi bil ob takih starših na svetu sicer še veliko hudega prebil.« Leta 1890. so bili na železniški progi Ljubljana-Zidani most taki zameti ter snežni in zemeljski plazovi na železniški tir, da je bil promet za več dni prekinjen. Zmrazil je celo Sava, da so ljudje mogli čez njo voziti. Z Dobrove so pisali l. 1891.: »Zimo smo imeli ostro in hudo. Snežilo je pogosto, nato je nastopil sibirski mraz. Prej izredno slaba pota, potem mraz, zakrivilo je meseca decembra in januarja nad 3000, večina opravičenih šolskih zamud, kar gotovo na šolski napredek ni ravno ugodno vplivalo.« Leta 1901. so bile prekinjene sodne obravnave, ker je bilo tako pomanjkanje kuriva. To leto je padal na Gorenjskem in deloma tudi na Goriškem rdeči sneg. Takšno so bile zime v minulih časih, kar je pa novejših, jih imamo pa sami še v spominu. Frigidus.

Francesco Perri

46

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič

Mark je nategnil vajeti in zaustavil konja, kar je storil tudi Trikongius, ki je obenem dvignil sulico, kar je pomenilo »stoj!«. Krdelo se je topotaje ustavilo v oblaku prahu.

»Vidiš, gospod,« je pojasnjeval Trikongius, »ta puščavski človek je Janez, imenovan Krstnik, ker okopje svoje učence v reki, da jih pripravi na prihod Mesija, tistega sinu, Davidovega in vojvoda, ki naj bi premagal Rim. Pomisli! Eno leto že se mudi Krstnik tod ob tem brodu in ustavlja karavane, oznanjajoč, da je božje kraljestvo blizu. Vprašal sem Baraba... Ne veš, kdo je Baraba? O, ga že spoznaš! Najprijetnejši človek v Jeruzalemu: tat, zvodnik in natančen izpolnjevalec postave. Vprašal sem torej Baraba, kaj se bo zgodilo, ko pride njihovo kraljestvo, in mi je odgovoril: »Vas Rimljane odpiha Bog z zemlje, kakor odpiha veter prah. Noben tujec ali tuji posestnik ne bo smel več prebivati v Sveti deželi in sinovi Izraelovi bodo živeli v izobilju vsega in v miru. Nič več ne bo slabih žetev, žito bo visoko kakor trstje ob Jordanu in veter ga bo milatil in mlet, da bomo spravljali samo moko. Grozdi bodo tako veliki, da bo mogoče spraviti samo enega na voz, in sami se bodo stiskali. In enega samega grozda ob mehu bo vina za vse leto. Kdor bo imel kak dolg, ga takoj plača s kamnom raz ceste, zakaj pod Mesijem bodo vsi kamenčki in prodniki morja sami dragulji! In potem,« je končal Trikongius, »naj reče kdo, da ni to ljudstvo narod norcev. Ko sem se ponudil Ponciju Pilatu, da bi temu gorečniku prelatil kosti, me je zavrnil. Rekel je, da je neškodljiv norec. Kaj misliš pa ti, gospod?«

55.

Mark Adonij ni odgovoril. Njegovo pozornost je vzbudil neki drug človek, ki se je prikazal izmed tamarisk v bližini broda. Bil je mlad deželan srednje rasti. Hodil je v varnim koraku, oslanjajoč se kakor pastirji na dolgo oleandrovno palico. Obleden je bil v laneno haljo brez šiva, kakršne so tkali v Palestini na statve, čez roke pa je nosil plašč iz hrupavega sinjega sukna. Pod plahutajočim belim kelfietom so mu dolgi lasje temne orehove barve v naravnih kodrih pokrivali vrat do ramen in obkrožali nenavadno očarujoči obli obraz z lepim nosom in plavo majhno brado.

Mimo krdela legionarjev je šel kakor dih vetra, dvignil oči proti Marku Adoniju in ga tako pogledal, da je mladenič kar osupel. Kje je že videl ta obraz? Zdelo se je, kakor bi ga hotel neznanece ogovoriti.

Tudi Marko ga je pod vtisom nenavadne privlačnosti njegovega pogleda, katerega sili se ni bilo mogoče ustavljati, nameraval poklicati, a konj se je zdrznil, kakor bi se česa ustrašil, se začel vzpenjati, se tresoč umikal, puhali in grizel brzdo.

Marko se je oprjel vajeti, se s težavo obdržal na hrbtu in ker bi ga rad kaj vprašal, je bil žalosten, ko je videl, da se je že oddaljil proti reki. Nikdar ga še ni tako prevzel pogled na kakega človeka kot na tega mladega delavca, ki je bil kljub svoji skromni obleki in zaprašenim sandalom kakor kak kraljevski sin v pregnanstvu. Kar pa je Marka najbolj vznemirjalo, je bilo prepričanje, da mu obraz ali vsaj izraz tega človeka ni bil kaj novega. Bil je nenavaden izraz, ki je družil največjo milino in največjo bolešč. Nenadoma se je spomnil mladega boga, ovenčanega s škrlatnimi jagodami, ki se mu je prikazal v sanjah v Livijini vili in se je tudi v njegovem lepem in žalostnem obrazu zrcalila bridkost vsega sveta.

In še se je spomnil bajke, po kateri naj bi se bil Dioniz izgubil v tej puščavi. Zdaj, ko je gledal neznanece mladeniča, je pomislil, da se je bog spet prikazal, in kar pretreslo ga je.

Medtem se je neznanece približal Janezu in ga je pozdravil.

»Mir s teboj, brat! Ali me poznaš?«

Sicer resni in grozeči obraz Janezov je postal nenadoma boječ. Nihče ga dotle še ni tako presunljivo in odločno pogledal. Tako gleda, kakor da sme ukazovati.

»Brat,« je odgovoril Janez, »ne spominjam se, da bi te kdaj videl. Povej mi, kdo si in kaj hočeš.«

»Ali ne veš, zakaj sem prišel k tebi?«

»Ne vem,« je spet odgovoril Janez, »še bolj preplašen ob njegovem pogledu.«

»Ali nisi bral Daniela?« ga je dalje vprašal neznanece.

»Bral sem ga.«

»In ne veš, da vpraša Sin človekov, ko se prikaže preroku, prav tako, kakor sem vprašal jaz tebe?«

Janezov ožgani kosmati obraz je prebledel.

»Gospod,« je rekel prestrašeno, »če si ti Sin človekov, zakaj prihajaš k meni? Meni je treba, da me ti krstiš z ognjem in s svetim Duhom. Ne plaši mega srca!«

Neznanece se je nasmehnil.

»Pusti zdaj; zakaj spodobi se nama, da spolniva vso pravico. Krsti ti zdaj z vodo Sinu človekovega, preden se razodene. Grehe sveta odjemlje in se izpriča, da bodo vsi očisti.«

Sedel je na pesek, si sezul obuvalo, odložil kelfiet in plašč k svoji oleandrovni palici ter slekel še haljo in vetal.

Marko ga je ves začuden gledal. Kako nenavaden človek! Njegovo telo pšenične polti je bilo otroško čisto in nedolžno. S prekritimi rokami na prsih je vstopil v vodo. Janez je šel za njim.

Tedaj se je nebo nenadoma stemnilo in ozračje nad Mrtvim morjem je bilo, kakor da se pripravljajo k nevihti. Gosti hudourni oblaki so grozili grčevju in trstju ob reki. Ne enega glasu ni bilo slišati razen enakomernega šumotanja vode in ne en list se ni gnil.

Onadva sta brekla v reko, dokler jima ni voda prišla do prsi. Tedaj je položil Janez mladeniču na glavo roke in ga potopil. Čez trenutek se je spet prikazal iz vode, dvignil roke in mokri obraz proti nebu in molil z visokim glasom: »Oče, veliki in strašni Bog, ki držiš obljubo in deliš do broto vsem, ki te ljubijo. Oče nebeski, grešili smo...«

Grožen grom je nato nepričakovano pretresel vse ozračje in zapuščena globel med gorami je kakor v odgovor zabobnela. Oblaki nad reko so se raztrgali in medtem ko je ogromen snop žarkov posvetil na vodo, kjer je stal Janez s krščencem, je priletela po dolini kakor sunek vetra jata golobov nad reko in se gruleč razgubila proti Jeruzalemu.

Prestrašeni konji so s srščo grivo rezgetali in nemirno bili s kopiti ter skušali zbežati v grmovje tamarisk, kakor bi zavohali kako zver. Legionarji so jih zadrževali, grmelo je pa še vedno, ko da se podirajo gore. Luč, ki je bila izmed pretrganih oblakov na Jordan, je dajala viharji pokrajini nekaj nadnaravno tajinstvenega.

Janez je osuplo gledal krščenca; njegov mokri obraz in lasje so se v nenadnem soncu svetili kakor zrcalo, na katerega pada silno močna luč.

Marko Adonij se je vzravnan držal v sedlu in napačno vajeti, da bi ga konj, ki je prhal in drgetal, ne vrgel s hrbta. Tudi on je gledal prizor z občutkom, da priostvuje dogodka, v kakršnih potočajo bogovi po naravnih pojavih v človeško žitje in bitje.

Ko je krščenece končal s molitvijo, med katero se je njegov glas izgubljal ob bobnenju groma, se je vrnil na breg, kjer se je hitro očišči, oblekel haljo in se obul. Potem je še nekaj govoril s Krstnikom, ga objel in krenil nato sam proti peščenim sipinam, ki so se gole gomile pod pordečim večernim nebom. Tam onstran so bili krševiti hribi, ki so obdajali Mrtvo morje, in obupna puščava s svojim skalovjem.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Lukrecija Borgia

Monumentalno zgodovinsko filmsko veledelo
Isa Pola Carlo Ninci, Mario Bernardi
Federico Benfer

KINO UNION - TEL. 22-21

Velika filmska drama ljubiteljske in ljubosumja
z igralci svetovnega slovesa

Zapuščena

CORINNA LUCHAIRE - MARIA DENIS -
GIORGIO RIGATO

KINO MATICA - TEL. 22-41

TOM KEENE, neustrašeni vitez v borbi proti
smrti in ljubezni, v dveh izbornih filmih

Junaki pečin
in
Tiholapci

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Mali oglasi

Službe

Dobe:
Gospodinjstvo pomočnico
k dvečlanski boljši družini za kuhanje in pospravljanje lačemo. Pogoji: vestnost, pričnost, poštenost. Ponudbe upr. »Slov.« P/Dobra hrana - dobra plača st. 659.

Autoprevoznika

Iščemo za prevoz premoška iz rudnika na ca. 4 km oddaljeno postajo Črnomelj. Prevoz ca. 1600 ton mesečno. Gume in pogonska sredstva preskrbimo. Ponudbe samo za dolgočasno pogodbo le s sigurnim tovor, avtom od ca. 5 ton je poslati na: And. Jakli d. d., Krmelj, Dol.

Sobe

Istejo:
Opremljeno sobo
z dvema posteljama, najraja Tržaška cesta ali v bližini, lačemo. Ponudbe poslati upravi lista pod: »Solidna uradnica 666.«

Sobo

lepo, opremljeno z eno ali dvema posteljama, posebnim vvhodom, v središču mesta, rabimo za takoj. Soba bi se rabila le nekajkrat mesečno. Ponudbe na And. Jakli d. d., Krmelj, Dolenjsko.

Poizvedbe za živali

Volčjak
pasje znamke 159, rjavkasto sive barve, ki sliši na ime »Reka«, se je izgubil. Najditelj se naproša, da ga vrne proti nagradi špediciji Ranzinger, Ulica Šoške divizije 19, Ljubljana.

Filatelija

Filatelisti pozor!
Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

Avto-motor

Tovorni avto
5 ton nosilnosti, nov ali tudi rabljen, če je v najboljšem stanju in takoj uporabljiv, kupimo. Ponudbe na And. Jakli d. d., Krmelj, Dolenjsko.

Prodamo

Električno peč
(na 6 spiral) popolnoma novo prodam ali za zamenjavo za nov električni likalnik. Naslov: Sv. Petra cesta 40, pritl., desno.

Kupimo

Kože domačih zajcev
veverice, lisce, dihurjev, kun, vider in domačih mačk kupuje L. ROT, krznarstvo - Ljubljana, Mestni trg 5.

Parni kotel
dobro ohranjen kupim cca. 8 atmosfer, 12 m, 2 kurilne ploskve. Ponudbe na upravo »Slov.« pod štev. 645.

Radio
super 3 ali 4 cevni, kupim. Ponudbe pod »Malo rabljen« upravi »Slov.« pod štev. 679.

Črno deteljo
in korenjevo seme kupim ali zamenjamo za pestno seme. - Sever & Komp., Ljubljana - Gosposvetska cesta.

Objave

Zahvala
Ker sem opustil svojo trgovino v Ljubljani, se svojim cenj. odjemalcem zahvaljujem za izkazano zaupanje in naklonjenost. Z odličnim spoštovanjem I. Kette.

Trgovina Kette
sporoča svojim cenjenim odjemalcem, naj pridejo po svoje popravljene klobuke, in sicer Ljubljana VII., Kamniška ul. 19. od 12-16.

Posestva

Hiše - parcele
prodaja - kupuj! realitetna pisarna Zajec Andrej, Tavčarjeva ul. 10, telefon 35-64.

U najem

Gostilno
na prometni točki oddam v najem. Poizve se: Kolodvorska ulica 27.

Obrt

Dame!
Prvovrstno barvanje las, vodna in trajna ondulacija po solidni ceni v frizerskem salonu »Strgar«, Miklošičeva cesta, pri kolodvoru.

Gospodje!
Prvovrstna postrežba v brivskem salonu Strgar na Miklošičevi cesti - pri kolodvoru.

Oporoka osmih bojevnikov

II.

Pot do Aldwych Housa, koder je navadno pušal svoj avto, Bazil kar predirja.

Na vogalu Kingswaya pa tako naglo obstane, da bi se bil fotograf, ki je kakor njegova senca dirkal za njim, skoraj vanj zaletel.

»Harris... Preklete... Kje je ključ od vžigalnice? Aha! Tukaj ga imam! - Vzemite! - Poženite voz - zgoraj v Hammondovi sobi je še luč. - Počakajte me zunaj pred vežnimi vrati - motor naj teče.«

Dve minuti nato se vrata delovne sobe zasebne detektiva Williama Hammonda na stečaj odpro in Bazil na ves glas zarjove, ko zagleda prijatelja, kateri je ob tem nasilnem vstopu planil s svojega stola.

»Halo, Lion! Slajno, da te dobim doma! Brž zlezi v plašč! Brž! Brž!«

»Ne tako naglo, mladi prijatelj. Kaj pa je? Ali mar parlament gori?«

Bazil lovi sapo.

»Lion... Lord Finsbury, vojvoda Stanfordski je bil umorjen!«

»Da!«

»Ali že veš?«

»Seveda, saj si mi pravkar povedal!«

»Kaj pa potem še čakaš? Obilec ni že plašč!«

»Počakaj, dragi! Pripovedujem ti, da je bil vojvoda Stanfordski umorjen. To je zelo žalostno, ker sem slišal o njem praviti, da je stebel našega imperija. Ne vidim pa nobene zveze med njegovo smrtjo in svojim plaščem.«

Bazilove oči so polne največjega obupa, ko svojega prijatelja vleče za roko.

»Lion, ti si velik šalivec! Pojdi no že brž, že tri minute sem izgubil! Moj voz čaka spodaj -«

ali nočes z menoj? Zanimive reči ti bom povedal med potjo. Obilec se noč!

»Saj vidiš, da se oblačim. Tvoje nekam burno povabilo sprejemam, čeprav me navdajajo mešani občutki. Skušnja, ki jo imam po štirih letih najnovega znanja, mi pravi, da za tem spet tiči kak tvoj norčija. Tvoja živahnost, ki grozi vse raznesti...«

»Nehaj in pojdi!«

Bazil s tako silo požene voz, da je Harrisu, ki je sedel zadaj, kar hrbenica zaškripala. V teh letih, odkar je sodeloval z Bazilom, pa se je potrpežljivo navadil vsega in se je zato vedno trdno prijel, glavo pa naprej nagnil, da se je bolj obvaroval vetra, ki je žvižgal naproti.

Hammond vdano sedi na svojem sedežu, ko močni avto tako dirja po High Holbournu, da celo prometni stražnik Smith - številka 713 - za hip pozabi misliti na svojo nevesto, ter potegne iz žepa notes.

Hammond spregovori šele, ko voz škripaje zavije na Euston Road.

»Kaj deš, Bazil? Ali mi ne misliš kaj več povedati?«

»Kaj več? - Saj sem dovolj razločno povedal - torej: voziva se... Prekleta reč!... Naj mi že gre enkrat spiti tista stara škattja! Po polje počasi vozijo tod po mestu - kdor prepocha vozi, bi moral prav za prav plačati globo - kakor v New Yorku v holandskem tunelu... Ali ga poznaš? O čem sva že govorila?«

»Čemu in kam se voziva?«

»Saj res! Torej voziva se v Chelmsford.«

»To je res. - Poznam pot. Sicer pa je Chelmsford fletkoma mesteca.«

»Grad vojvode Stanfordskega je le nekaj kilometrov vstran. Ali zdaj veš?«

»Ne.«

»Še ne? Saj sem ti povedal, da je bil vojvoda Stanfordski umorjen.«

»Jaz sem pa tebi tudi že izrekel svoje sočutje.«

»No, vidiš! Zdaj sam lahko uvidiš: kjer je umor, tam mora biti tudi morilec!«

»To razumem.«

»Vidiš ga! Zdaj končno vendarle razumeš. Kajpada je zdaj tvoja dolžnost morilca začopiti!«

»Tega pa spet ne razumem.«

»Zakaj neki ne? Saj si zadnjič tako imenitno naredil!«

»Takrat že! To zadevo preiskati in razjasniti pa je naloga policije, ne moja.«

»Policije? Morda chelmsfordske? Ali res misliš, da bodo ti ljudje kos temu?«

»Zakaj neki bi ne bili,« se nasmehne Hammond. »Saj so kar pripravi dečki, pa najsi bodo kos ali ne - jaz se ne morem v to mešati, razen, če me seveda za to naprosi kdo, ki je poklican.«

»To jaz oskrbim,« samozavestno izjavi Bazil.

»Lepa hvala - vidim, da si moj pravi prijatelj,« se sinedi Hammond in si prižiga cigareto.

Končno mineta zadnje predmestne ulice, Bazil stakne močne žaromete ter krepko pritise na pospešilo.

Kazalec se strese okoli sto kilometrov.

»Bazil! Ali kaj več veš o umorjenem?«

»Seveda vem! Strašnosko bogat je... kot major se je udeležil svetovne vojne... dobil je nekaj lepih odlikovanj... med vojno je podedoval grad in naslov, ker mu je nekaj nečakov in stricev skoraj obenem umrlo... eden je padel pri Perronneju, nekaj drugih je bilo ubitih pri avtomobilski nesreči v Sussexu. Rodovinski grad Stanford Castle leži tam doli nekje blizu Plymoutha, pa vojvoda skoraj nikoli ni prebival v njem... edini žalostni razlog s tega gradu je na jeltiščico v Dartmooru. Gradšč Cambrai House, kjer je skoraj vedno prebival, si je dal zgraditi pred desetimi leti. Imenoval ga je po nekem kraju v severni Franciji, kjer je leta 1917...«

»Bazil, nehaj že!«

Hammond se ves zdelan sesede.

»Za božjo voljo, odkod pa vse to veš? Saj si pravi konverzacijski leksikon.«

»Spomin imam res kar še dober, Lion! Bazil si je zaman prizadeval, da bi bil to skromno povedal.

Pravkar zdrvita mimo prvih chelmsfordskih hiš, ko za seboj zaslišata zateglo tuljenje, da se Bazil kar zdrzne.

»Zlodji! Zdal naju pa imajo! Ali slišiš to prekleto policijsko sireno?«

Hoče že umakniti nogo s pospešila, ko živigne mimo velik siv avto, ne da bi bil zmanjšal hitrost, ki jo je Hammond cenil na stoindvajset kilometrov.

»Šment!« se izjavi presenečenemu Bazilu. »Saj naju niso niti zasledovali!«

»Nikakor ne, stari dečko!« se zasmee Hammond. »Mislim, da poznam ta voz. Zdaj gre tvoja slaba vest lahko mirno počivati, ti pa naj več plina! Najinemu skupnemu prijatelju inspektorju Kennedyju se je menda na vso moč mudilo.«

»Kennedyju?«

»Da! En funt stavim, da sem tega slovečega gospoda videl sedeti zraven soferja, ko je...«

mimo švignil. Zdelo se mi je, da se je Kennedy radovedno ozrl sem, Morda naju je spoznal.«

Bazil zakolne: »Zdaj vidiš, da sem jaz imel prav: Chelmsfordska policija je precej spočetka spoznala, da tega dela ne bo zmogla in je posrla Scotland Yard za pomoč.«

»Najbrž. Zakaj pa ne? Vsekakor bi to bilo najbolj pametno, če že uvidijo, da zadevi niso kos.«

Bazil nekaj zabura ter besen zija za rdečimi lučkami, ki so pravkar izginile za ovinkom.

Kaka dva kilometra onstran mesta v ostrem zavoju zavije na desno ter po ozkem vijugastem potu vozi proti vzhodu.

Naenkrat s prstom pokaže naprej: »Cambrai House! Med drevjem že vidim razsvetljena okna.«